

การศึกษากับประชากร เศรษฐกิจ และสังคม

ประชากรเป็นปัจจัยหลักของการพัฒนาประเทศในทุกด้าน ประเทศใดที่ประชากรมีความรู้ ความสามารถสูง ประเทศนั้นย่อมมีระดับของการพัฒนาประเทศสูงด้วยเช่นกัน ทั้งนี้เพราะความก้าวหน้าในวิทยาการต่าง ๆ เกิดขึ้นจากความรู้ความสามารถของคนทั้งสิ้น

ขนาดของประชากร

ในปี 2542 ประเทศไทยมีประชากรทั้งสิ้น 61.6 ล้านคน เพิ่มขึ้นจากปี 2540 ซึ่งมีประชากร 60.6 ล้านคน ร้อยละ 1.6 มีประชากรอายุต่ำกว่า 15 ปี และสูงกว่า 64 ปี ซึ่งเป็นภาระที่ต้องเลี้ยงดูอยู่ร้อยละ 35.3 ของประชากรทั้งหมด เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่น ๆ ทั้งในเอเชีย ยุโรป โอเชียเนีย และอเมริกา ขนาดของประชากรในแต่ละประเทศมีความแตกต่างกันค่อนข้างมาก กล่าวคือ มีประเทศซึ่งมีประชากรตั้งแต่ประมาณ 3 ล้านคนขึ้นไปจนถึง 1 พันกว่าล้านคน (ดูแผนภาพที่ 1) จีนเป็นประเทศที่มีประชากรมากที่สุด คือ 1,238.6 ล้านคน หรือประมาณ 20 เท่าของไทย รองลงมาได้แก่ ประเทศที่มีประชากรประมาณ 100-300 ล้านคน หรือประมาณ 2-5 เท่าของไทย คือ ญี่ปุ่นมีประชากร 124.4 ล้านคน อินโดนีเซีย 200.1 ล้านคน และสหรัฐอเมริกา 265.0 ล้านคน ประเทศที่มีประชากรประมาณ 10-50 ล้านคน ซึ่งน้อยกว่าไทย ได้แก่ ออสเตรเลีย มาเลเซีย เกาหลี ซึ่งมีประชากร 18.5 21.3 และ 46.2 ล้านคน ตามลำดับ สำหรับประเทศที่มีจำนวนประชากรอยู่ในช่วงเดียวกับไทย คือ 55-80 ล้านคน ได้แก่ สหราชอาณาจักรมีประชากร 58.7 ล้านคน ซึ่งใกล้เคียงกับไทย ประเทศฟิลิปปินส์และเวียดนามมีประชากร 71.7 และ 76.4 ล้านคน ซึ่งมากกว่าไทยประมาณ 11-16 ล้านคน ส่วนประเทศที่มีประชากรไม่ถึง 10 ล้านคน ได้แก่ สิงคโปร์มีประชากร 3.1 ล้านคน และนิวซีแลนด์ มีประชากร 3.6 ล้านคน

แผนภาพที่ 1 จำนวนประชากรของประเทศต่าง ๆ พ.ศ. 2540

หน่วย : ล้านคน

	1,238.6
สหรัฐอเมริกา	265.0
อินโดนีเซีย	200.1
ญี่ปุ่น	124.4
เวียดนาม	76.4
ฟิลิปปินส์	71.7
ไทย	60.6
สหราชอาณาจักร	58.7
เกาหลี	46.2
มาเลเซีย	21.3
ออสเตรเลีย	18.5
นิวซีแลนด์	3.6
สิงคโปร์	3.1

ที่มา : 1) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. **ความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติ พ.ศ. 2541.**

2) UNDP. Human Development Report 1999.

ในปัจจุบันจำนวนประชากรในแต่ละประเทศ ไม่ก่อให้เกิดความได้เปรียบเสียเปรียบในเชิงการค้า การลงทุนระหว่างประเทศเช่นในอดีต เนื่องจากการมีระบบสารสนเทศที่ทันสมัย ซึ่งทำให้โลกนี้ไร้พรมแดน ฉะนั้นความได้เปรียบในการแข่งขันจึงมิได้สำคัญอยู่ที่การมีกำลังคนมาก หากแต่อยู่ที่พลังปัญญาของคน ในแต่ละประเทศ จะเห็นได้จากการศึกษาเปรียบเทียบจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติของ International Institute for Management Development : IMD ในปี 2542 ที่ได้จัดให้ สหรัฐอเมริกาซึ่งมีประชากร 265 ล้านคนอยู่ในอันดับ 1 และสิงคโปร์ ซึ่งมีประชากรเพียง 3.1 ล้านคนอยู่ในอันดับ 2

อย่างไรก็ตาม การมีประชากรในจำนวนที่เหมาะสมยังคงเป็นเรื่องสำคัญต่อการพัฒนาประเทศในแง่ของการจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้กระจายไปสู่ประชากรของประเทศโดยทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ

อายุขัยเฉลี่ยของประชากร

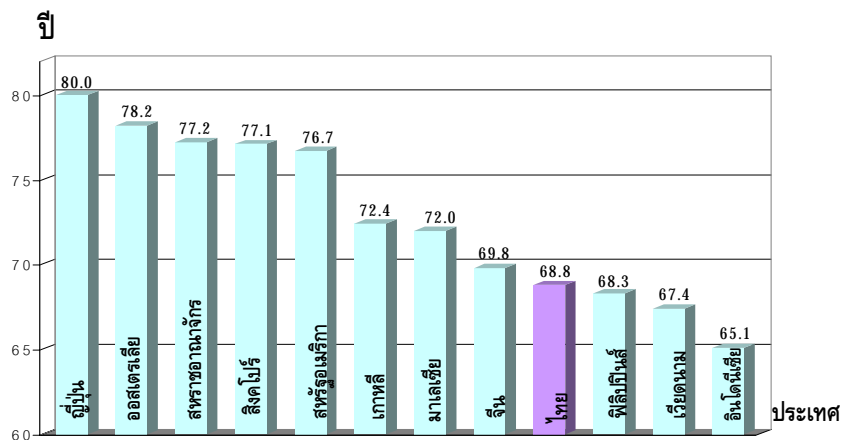
ในปี 2540 ประชากรของประเทศไทยมีอายุขัยเฉลี่ยโดยรวม 68.8 ปี โดยที่ผู้ชายมีอายุขัยเฉลี่ย 65.8 ปี ผู้หญิงมีอายุขัยเฉลี่ย 72 ปี สำหรับประเทศที่ประชากรมีอายุขัยเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ญี่ปุ่น (80 ปี) รองลงมาได้แก่ ออสเตรเลีย (78.2 ปี) อย่างไรก็ตามในปัจจุบันประชากรของประเทศต่าง ๆ ส่วนใหญ่มี

อายุขัยเฉลี่ยเกินกว่า 70 ปี (ดูแผนภาพที่ 2) แต่ยังมีบางประเทศที่ประชากรมีอายุขัยเฉลี่ยต่ำกว่า 70 ปี ซึ่งรวมทั้งประเทศไทยด้วย กล่าวคือ ประเทศจีนมีอายุขัยเฉลี่ย 69.8 ปี ไทย 68.8 ปี ฟิลิปปินส์ 68.3 ปี เวียดนาม 67.4 ปี และอินโดนีเซีย 65.1 ปี

ข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างกันในด้านการสาธารณสุขและการศึกษาของประชากรในแต่ละประเทศ เนื่องจากผู้มีการศึกษาสูงจะมีความรู้ในการรักษาสุขภาพอนามัยและวิธีการป้องกันโรคภัยไข้เจ็บอย่างถูกต้องเหมาะสมมากกว่าผู้มีการศึกษาน้อยหรือผู้ไม่มีการศึกษา ดังนั้นประเทศที่ประชากรส่วนใหญ่มีการศึกษาสูง อายุขัยเฉลี่ยก็จะสูงด้วย

อย่างไรก็ตามประเทศที่ประชากรมีอายุขัยเฉลี่ยสูง ย่อมหมายถึง การที่ประชากรวัยกำลังแรงงานจะต้องรับภาระเลี้ยงดูคนแก่ในจำนวนมาก หากประชากรทั้งสองวัยดังกล่าว มีการศึกษาสูงก็จะสามารถแบ่งเบาภาระซึ่งกันและกันได้ ทั้งนี้เพราะประชากรวัยชราจะรู้จักการรักษาสุขภาพอนามัย และปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้องรวมไปถึงสามารถให้ความรู้แก่เยาวชน ตลอดจนรู้จักเข้าร่วมในกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมตามความเหมาะสม ส่วนกำลังแรงงานที่มีการศึกษาสูงย่อมมีความสามารถในการพัฒนาอาชีพ และมีรายได้สูงเพียงพอต่อการรับภาระเลี้ยงดูผู้ชราดังกล่าว

แผนภาพที่ 2 อายุขัยเฉลี่ยเมื่อแรกเกิดของประชากรในประเทศต่าง ๆ พ.ศ. 2540

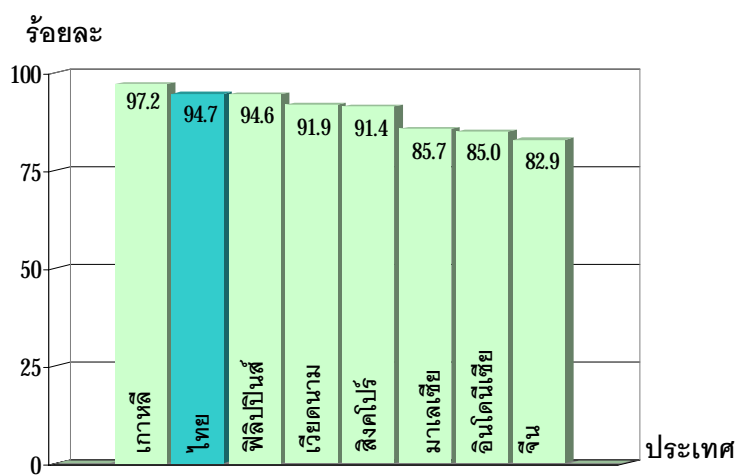

ที่มา : UNDP. Human Development Report 1999.

การรู้หนังสือของผู้ใหญ่

ในปี 2540 ประเทศไทยมีผู้ใหญ่ที่รู้หนังสือหรือประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปที่รู้หนังสือ ร้อยละ 94.7 ซึ่งเป็นอัตราที่พอๆ กับประเทศฟิลิปปินส์ (94.6) และเป็นอัตราที่สูงกว่าประเทศเวียดนาม (91.9) สิงคโปร์ (91.4) มาเลเซีย (85.7) อินโดนีเซีย (85.0) และจีน (82.9) แต่ยังต่ำกว่าประเทศเกาหลีซึ่งมีผู้ใหญ่ที่รู้หนังสือถึงร้อยละ 97.2 (ดูแผนภาพที่ 3)

แผนภาพที่ 3 อัตราการรู้หนังสือของผู้ใหญ่อายุ 15 ปีขึ้นไปของประเทศต่าง ๆ ในเอเชีย พ.ศ. 2540

ที่มา : UNDP. Human Development Report 1999.

ถึงแม้ว่าอัตราการรู้หนังสือของคนไทยจะสูงถึงร้อยละ 94.7 แล้วก็ตาม แต่เมื่อพิจารณาถึงระดับการศึกษาของคนไทยส่วนใหญ่แล้ว ยังต่ำอยู่มากหากจะต้องแข่งขันกันในระดับโลก ทั้งนี้เพราะความได้เปรียบของประเทศอยู่ที่มีการมีประชากรที่มีคุณภาพ มีการศึกษาสูง มีปัญญา มีความคิดสร้างสรรค์ รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลก รู้จักการแก้ปัญหา ตลอดจนมีความสามารถในการใช้และประดิษฐ์คิดค้นเทคโนโลยีใหม่ ๆ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ประเทศ

ในปัจจุบันประเทศไทย มีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งสนับสนุนให้ประชากรมีการศึกษา มีความรู้ ความสามารถสูงขึ้น โดยให้ประชากรไทยมีสิทธิในการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย มีการจัดการศึกษาทั้งในระบบโรงเรียน นอกโรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งจะช่วยให้ประชาชนชาวไทยมีโอกาสได้รับการศึกษา ตลอดจนฝึกทักษะอาชีพได้ตลอดชีวิต

นอกจากนี้ยังได้กระจายอำนาจการจัดการศึกษา และการจัดการทรัพยากรการศึกษาไปยังเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามความต้องการของแต่ละพื้นที่และมีการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ

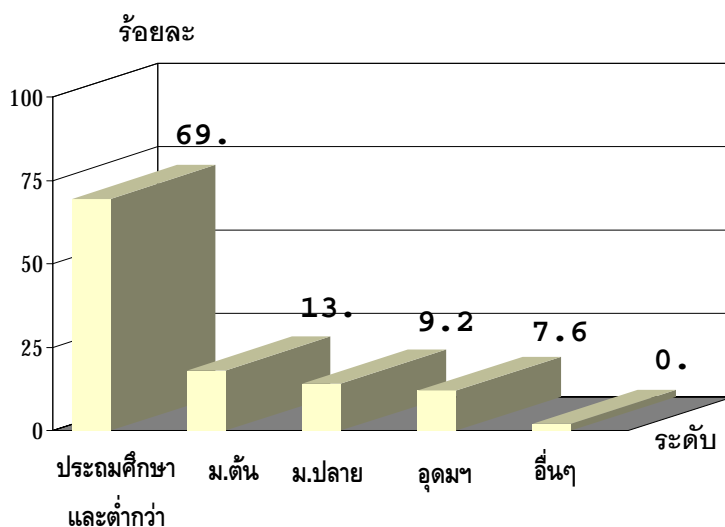
พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติดังกล่าว เป็นกฎหมายหลักในเชิงนโยบาย สำหรับในแง่ของการปฏิบัติ ทั้งภาครัฐ เอกชนและประชาชน จะต้องร่วมกันผลักดันให้มีการนำไปปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมเพื่อให้ประชาชนชาวไทยมีศักยภาพ และขีดความสามารถเพียงพอต่อการดำรงชีวิตอยู่อย่างมีความสุขและพร้อมที่จะแข่งขันในเวทีโลก

ระดับการศึกษาของประชากรวัยทำงาน

ระดับการศึกษาของประชากร เป็นเงื่อนไขสำคัญในการแข่งขันระดับนานาชาติ เนื่องจากประเทศที่ประชากรมีระดับการศึกษาสูงจะได้เปรียบประเทศที่ประชากรมีระดับการศึกษาต่ำ ทั้งในแง่ของภูมิปัญญา ความรู้ และทักษะการใช้อุปกรณ์เทคโนโลยีต่าง ๆ รวมไปถึงประสิทธิผลการทำงาน

หากพิจารณาถึงระดับการศึกษาของประชากรไทย พบว่าในปัจจุบัน (พ.ศ.2542) ประชากรอายุ 13 ปีขึ้นไป ส่วนใหญ่หรือประมาณร้อยละ 70 มีการศึกษาไม่เกินระดับประถมศึกษา (ดูแผนภาพที่ 4)

แผนภูมิที่ 4 ร้อยละของประชากร จำแนกตามชั้นการศึกษาที่สำเร็จ พ.ศ. 2542

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี

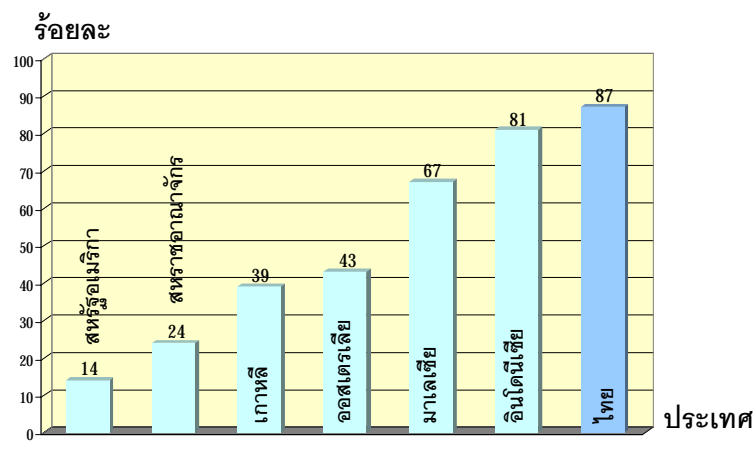
อย่างไรก็ตาม สำหรับประเทศกำลังพัฒนาที่คนส่วนใหญ่ยังมีการศึกษาน้อยเช่นประเทศไทย จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องผลักดันให้ประชาชนได้รับการศึกษาถึงระดับมัธยมศึกษาเป็นอย่างน้อย เพราะการศึกษาระดับมัธยมศึกษาจะเป็นพื้นฐานในการเสริมสร้างทักษะความรู้ความสามารถทั้งในด้านการประกอบอาชีพ การศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น และการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่าทั้งกับตนเองและผู้อื่น เช่น การประกอบสัมมาอาชีพ การรู้จักรักษาสุขภาพอนามัย การมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ เป็นต้น

เมื่อพิจารณาถึงระดับการศึกษาของประชากรวัยทำงานอายุ 25-64 ปี ของประเทศไทยเปรียบเทียบกับประเทศต่าง ๆ พบว่าในปี 2539 ประชากรไทยร้อยละ 87 มีระดับการศึกษาต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนปลายหรือระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในขณะที่สหรัฐอเมริกา (ร้อยละ 14) สหราชอาณาจักร (ร้อยละ 24) และออสเตรเลีย (ร้อยละ 43) ซึ่งเป็นประเทศที่พัฒนาที่มีอัตราประชากรที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานต่ำกว่าไทยมาก และเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศในเอเชียด้วยกัน ซึ่งได้แก่ เกาหลี (ร้อยละ 39) มาเลเซีย (ร้อยละ 67) และอินโดนีเซีย (ร้อยละ 81) ประเทศไทยก็ยังคงมีอัตราประชากรวัยทำงานที่มีการศึกษาต่ำกว่าการศึกษาขั้นพื้นฐานสูงกว่าทุกประเทศ (ดูแผนภาพที่ 5)

สำหรับประชากรวัยทำงาน (อายุ 25-64 ปี) ที่จบมัธยมศึกษาตอนปลายของประเทศไทย ในปี 2539 มีอัตราต่ำมากเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่น ๆ คือมีเพียงร้อยละ 3 ในขณะที่ประเทศเกาหลี มาเลเซีย อินโดนีเซีย มีอัตราร้อยละ 42 26 และ 15 ซึ่งสูงกว่าประเทศไทย 4-13 เท่า และหากเปรียบเทียบกับประเทศสหราชอาณาจักรและสหรัฐอเมริกา ประเทศทั้งสอง มีประชากรวัยทำงานที่จบมัธยมศึกษาตอนปลายสูงกว่าประเทศไทยมากกว่า 20 เท่า (ดูแผนภาพที่ 6)

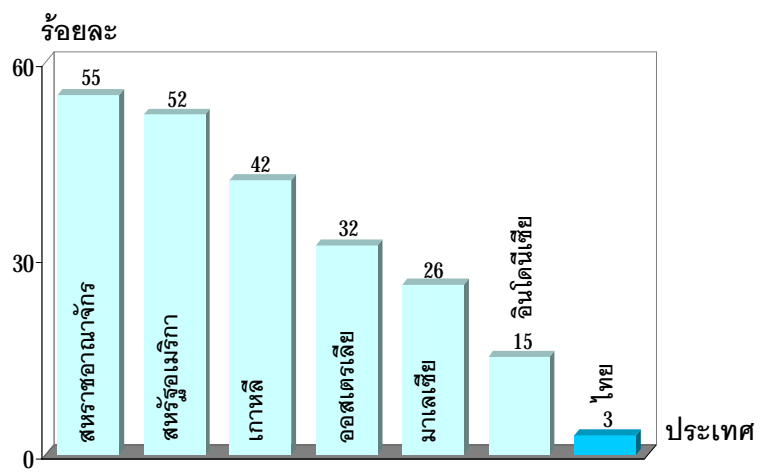
หากพิจารณาในระดับปริญญาตรีขึ้นไป สหรัฐอเมริกามีประชากรวัยทำงานอายุ 25-64 ปี ที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไปมากที่สุดคือร้อยละ 26 รองลงมาได้แก่ เกาหลี (ร้อยละ 19) ออสเตรเลีย (ร้อยละ 15) สหราชอาณาจักร (ร้อยละ 13) มาเลเซีย (ร้อยละ 7) สำหรับประเทศไทยนั้น มีประชากรวัยทำงานที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไปเพียงร้อยละ 5 ซึ่งมากกว่าอินโดนีเซีย (ร้อยละ 2) 1.5 เท่า แต่ต่ำกว่าประเทศสหรัฐอเมริกามากกว่า 4 เท่าตัว และแม้แต่เกาหลี มาเลเซีย ก็ยังมีประชากรวัยทำงานที่จบปริญญาตรีขึ้นไปสูงกว่าไทย โดยเฉพาะประเทศเกาหลีมีอัตราสูงกว่าไทยกว่า 2 เท่า (ดูแผนภาพที่ 7)

แผนภาพที่ 5 สัดส่วนประชากรอายุ 25-64 ปี ที่มีการศึกษาต่ำกว่าระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศต่าง ๆ พ.ศ. 2539

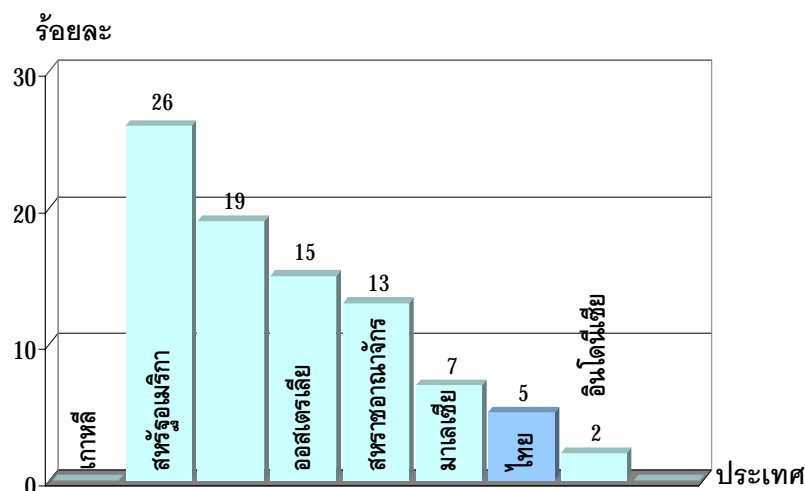
ที่มา : OECD. Education at a Glance OECD Indicators 1998.

แผนภาพที่ 6 สัดส่วนประชากรอายุ 25-64 ปี ที่จบการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2539

ที่มา : OECD. Education at a Glance OECD Indicators 1998.

แผนภาพที่ 7 สัดส่วนประชากรอายุ 25-64 ปี ที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป พ.ศ. 2539

ที่มา : Education at a Glance OECD Indicators 1998.

ประสิทธิภาพการผลิตของแรงงาน

การศึกษาเป็นตัวแปรสำคัญในด้านประสิทธิภาพการผลิตของแรงงาน กล่าวโดยทั่วไปแล้วแรงงานที่มีการศึกษาสูงจะมีคุณภาพและประสิทธิภาพมากกว่าแรงงานที่มีการศึกษาต่ำ ฉะนั้น ประเทศใดที่แรงงานมีการศึกษาต่ำก็จะเสียเปรียบในด้านประสิทธิภาพที่จะเพิ่มผลผลิต เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ประเทศ

จากข้อมูลการศึกษาประสิทธิภาพการผลิตของแรงงานต่อชั่วโมงต่อคนเมื่อคิดเป็นดอลลาร์สหรัฐ ในปี 2541 พบว่าประเทศไทยมีประสิทธิภาพการผลิตเพียง 5.45 ดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งต่ำกว่าประเทศสิงคโปร์ (23.79) สหราชอาณาจักร (24.84) ออสเตรเลีย (25.11) ญี่ปุ่น (25.73) และสหรัฐอเมริกา (31.28) มากกว่า 3 เท่า แม้แต่ประเทศเกาหลี (13.18) มาเลเซีย (9.71) ฟิลิปปินส์ (6.20) ก็ยังมีประสิทธิภาพการผลิตของแรงงานสูงกว่าประเทศไทย โดยเฉพาะแรงงานของประเทศเกาหลีมีประสิทธิภาพการผลิตสูงกว่าไทยกว่าเท่าตัว (ดูแผนภาพที่ 8)

เมื่อพิจารณาในด้านเศรษฐกิจของประเทศ พบว่า ในปี 2541 ซึ่งประเทศไทยและประเทศต่าง ๆ ในเอเชียยังคงได้รับผลกระทบจากวิกฤตเศรษฐกิจอยู่นั้น ประเทศไทยมีระดับความเจริญเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศที่แท้จริงต่อหัวร้อยละ 8.71 ซึ่งเป็นระดับที่ต่ำกว่าทุกประเทศ ยกเว้นประเทศอินโดนีเซีย ที่มีระดับความเจริญเติบโตดังกล่าว ร้อยละ -15.81 (ดูแผนภาพที่ 9)

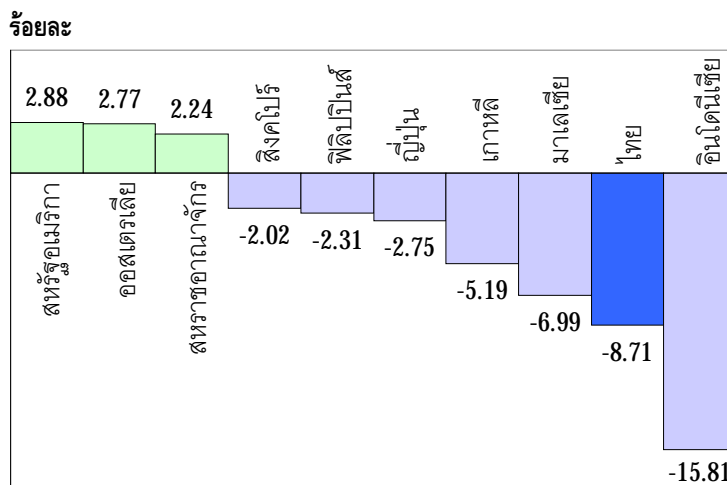

แผนภาพที่ 8 ประสิทธิภาพการผลิตของแรงงานต่อคนต่อชั่วโมง พ.ศ. 2541
(ปรับด้วยค่าอำนาจซื้อเปรียบเทียบ : PPP)

	ดอลลาร์สหรัฐ
สหรัฐอเมริกา	31.28
ญี่ปุ่น	25.73
ออสเตรเลีย	25.11
สหราชอาณาจักร	24.84
สิงคโปร์	23.79
เกาหลี	13.18
มาเลเซีย	9.71
ฟิลิปปินส์	6.20
ไทย	5.45
อินโดนีเซีย	3.79

ที่มา : IMD. The World Competitiveness Yearbook 1999.

แผนภาพที่ 9 ความเจริญเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศที่แท้จริง ต่อหัว พ.ศ. 2541

ที่มา : IMD. The World Competitiveness Yearbook 1999.

ในแง่ของคุณภาพชีวิต ตามที่ the United Nations Development Programme : UNDP ได้จัดอันดับการพัฒนามนุษย์จากประเทศต่าง ๆ จำนวน 174 ประเทศ โดยคำนวณจากค่าดัชนีชี้วัดทางเศรษฐกิจ สังคม และการศึกษา ในปี 2540 ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 67 ซึ่งต่ำกว่าประเทศญี่ปุ่น (อันดับ 4) สิงคโปร์ (อันดับ 22) เกาหลี (อันดับ 30) และมาเลเซีย (อันดับ 56) ซึ่งเป็นประเทศในเอเชียด้วยกันมาก นอกจากนี้ประเทศไทยยังอยู่ในอันดับที่ต่ำกว่าประเทศสหรัฐอเมริกา (อันดับ 3) ออสเตรเลีย (อันดับ 7) และสหราชอาณาจักร (อันดับ 10) อย่างเทียบไม่ติดอีกด้วย (ดูแผนภาพที่ 10)

แผนภาพที่ 10 การเปรียบเทียบจัดอันดับการพัฒนามนุษย์ พ.ศ. 2540

อันดับที่		ค่าดัชนี
3	สหรัฐอเมริกา	0.927
4	ญี่ปุ่น	0.924
7	ออสเตรเลีย	0.922
10	สหราชอาณาจักร	0.918
22	สิงคโปร์	0.888
30	เกาหลี	0.852
56	มาเลเซีย	0.768
67	ไทย	0.753

ที่มา : UNDP. Human Development Report 1999.

หมายเหตุ ค่าดัชนี 0.8 ขึ้นไป = การพัฒนาคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับสูง
 ค่าดัชนี 0.5-0.799 = การพัฒนาคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับกลาง
 ค่าดัชนี ต่ำกว่า 0.5 = การพัฒนาคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับต่ำ

จากสภาพการณ์ดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่า การที่ประชากรวัยทำงาน (อายุ 25-64 ปี) ของประเทศไทยส่วนใหญ่ มีการศึกษาต่ำ ส่งผลให้ประสิทธิภาพการผลิตของแรงงานต่ำ รายได้ต่ำ และระดับคุณภาพชีวิตก็อยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำกว่าประเทศในเอเชียหลายประเทศ โดยเฉพาะในปัจจุบันที่ประเทศไทยต้องประสบปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจ ซึ่งส่งผลให้แรงงานเป็นจำนวนมากต้องถูกเลิกจ้างงาน และกลายเป็นปัญหาของสังคมที่ต้องแก้ไข

จากการศึกษาวิจัยของศาสตราจารย์นันค คัควานี (Prof.Nanak Kakwani) ร่วมกับ กองประเมินผลการพัฒนา สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เรื่อง “ผลกระทบจากวิกฤตเศรษฐกิจต่อภาวะการมีงานทำ การว่างงาน และรายได้” พบว่า วิกฤตเศรษฐกิจได้ส่งผลกระทบต่อการทำงานและระดับรายได้ ซึ่งทำให้ฐานะความเป็นอยู่หรือมาตรฐานการดำรงชีพของประชาชนลดต่ำลง

นอกจากนี้ ยังพบว่าผู้มีการศึกษาน้อยได้รับผลกระทบจากวิกฤตเศรษฐกิจรุนแรงมากที่สุด และมีความเห็นว่าการยกระดับคุณภาพของแรงงานด้วยการฝึกอบรมทั้งหลักสูตรในและนอกระบบ จะมีส่วนช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตของแรงงาน (Labour productivity) เนื่องจากประสิทธิภาพการผลิตของแรงงานมีแนวโน้มลดต่ำลง

สรุปได้ว่าปัญหาสำคัญที่บั่นทอนขีดความสามารถของประเทศไทยในขณะนี้คือ ประชากรของประเทศไทยส่วนใหญ่มีความรู้ต่ำ จะเน้นการปฏิรูปการศึกษา โดยความร่วมมือของทุกส่วนในสังคม ได้แก่

ภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน จึงเป็นหนทางเดียวที่จะช่วยเพิ่มศักยภาพของคนในสังคม โดยเฉพาะกลุ่มผู้ใช้แรงงาน จะต้องได้รับการศึกษาตามความเหมาะสม

การจัดการศึกษาในรูปแบบที่หลากหลาย ยืดหยุ่น เป็นประเด็นสำคัญที่ต้องพิจารณา นอกจากนี้ทุกส่วนในสังคมยังต้องร่วมกันสร้างสรรค์ให้สังคมไทยเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ สร้างทัศนคติให้ทุกคนใฝ่หาความรู้ พร้อม ๆ กับการสร้างโอกาสให้ทุกคนสามารถเพิ่มทักษะความรู้ต่าง ๆ ได้อย่างเป็นรูปธรรม ด้วยการจัดให้ทุกคนสามารถรับการศึกษา อบรมได้ตามศักยภาพและความต้องการ

ความต้องการเรียนต่อของผู้พลาดโอกาส

จากผลการสำรวจของคณะทำงานสวนดุสิตโพลร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ เรื่อง "ประชาชนคิดอย่างไรกับการเรียนฟรี 12 ปี" พบว่า ประชาชนอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ที่ไม่จบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายร้อยละ 59.31 สนใจจะกลับมาเรียนต่อ และประมาณครึ่งหนึ่งหรือร้อยละ 50.73 ของผู้ที่สนใจจะกลับมาเรียนต่อ ต้องการเรียนต่อถึงระดับ ปวช. ร้อยละ 29.15 ต้องการเรียนต่อจนจบ ม.6 ร้อยละ 9.45 ต้องการเรียนต่อจนจบ ม.3 ร้อยละ 5.13 ต้องการเรียนต่อจนจบ ป.6 และร้อยละ 0.38 ที่ต้องการเรียนต่อสูงกว่า ปวช.

ส่วนรูปแบบของการเรียนนั้น ร้อยละ 45.17 เลือกเรียนด้วยตนเองแบบสอบเทียบความรู้ รองลงมา ร้อยละ 39.74 เลือกเรียนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเข้าชั้นเรียน และร้อยละ 9.43 เลือกเรียนทางวิทยุและโทรทัศน์

สำหรับประชาชนที่ไม่สนใจจะกลับมาเรียนต่อ มีร้อยละ 40.52 ให้เหตุผลว่าที่ไม่เรียนต่อเพราะไม่มีเวลา แก่เกินไป มีครอบครัวต้องดูแล และไม่ชอบเรียน

จากผลการสำรวจข้างต้น จะเห็นได้ว่าประชาชนที่พลาดโอกาสในการเข้ารับการศึกษาถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในช่วงอายุวัยเรียนจำนวนไม่น้อยที่ต้องการกลับมาเรียนต่อ และส่วนใหญ่ต้องการเรียนต่อถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจึงเป็นโอกาสอันดีที่จะได้พัฒนาคนในชาติให้มีระดับการศึกษาสูงขึ้น แต่ที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งก็คือการจัดการศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ ที่เหมาะสมและเอื้ออำนวยต่อประชาชนที่พลาดโอกาสทางการศึกษาเหล่านั้นให้มีโอกาสได้เข้ามาศึกษาเล่าเรียนได้ตลอดชีวิต เช่น การศึกษาในสถานที่ทำงาน การฝึกทักษะอาชีพในโรงเรียนหรือศูนย์การเรียนรู้ การศึกษาด้วยสื่อต่าง ๆ เป็นต้น ทั้งนี้ในการจัดการศึกษาดังกล่าวควรให้มีการเทียบโอนหน่วยการเรียนรู้จากการศึกษาต่างรูปแบบได้ เพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษามีโอกาสที่จะเลือกศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นตามความต้องการ

อย่างไรก็ตามยังมีประชาชนจำนวนไม่น้อย (ร้อยละ 40.5) ที่พลาดโอกาสในการเข้ารับการศึกษาถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในช่วงอายุวัยเรียน แต่ไม่สนใจกลับมาเรียนต่อถึงแม้จะไม่เสียค่าใช้จ่ายก็ตาม

จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องร่วมกันชักจูงให้กลุ่มคนเหล่านี้ได้เห็นคุณค่าและประโยชน์ของการศึกษา ตลอดจนสนใจที่จะกลับมาเรียนต่อ หรือสนใจที่จะศึกษาหาความรู้ด้วยวิธีการต่าง ๆ ซึ่งจะเป็นการสร้างภูมิปัญญา ตลอดจนความสามารถในการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต และทักษะฝีมือในการทำงาน ซึ่งจะส่งผลต่อการเพิ่มรายได้ให้กับตนเองและประเทศชาติ อีกทั้งยังสามารถสร้างคุณประโยชน์แก่ชุมชนและสังคม

สถานะการศึกษาของประเทศไทยกับนานาประเทศ

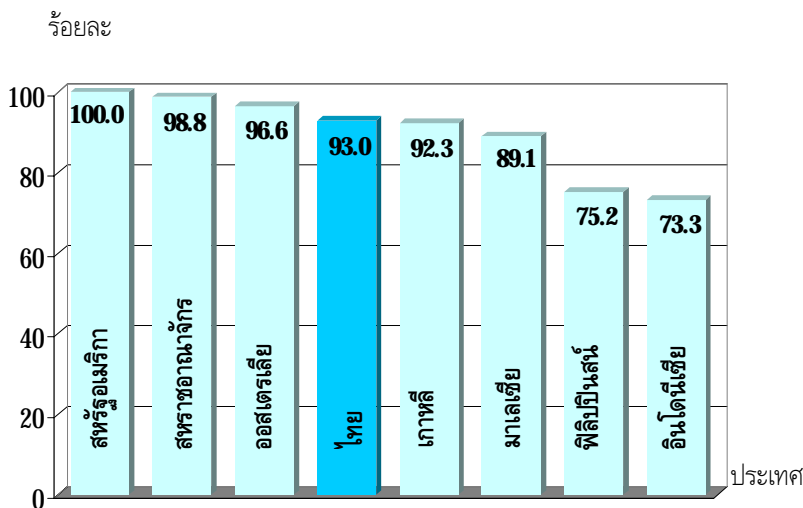
การเข้ารับการศึกษาในระบบโรงเรียนของเด็กและเยาวชน

การเข้ารับการศึกษาในระบบโรงเรียนของเด็กและเยาวชนมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศเป็นอย่างมาก เนื่องจากเด็กและเยาวชนเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติต่อไปในอนาคต ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้นำของประเทศต่าง ๆ ที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกล จึงได้กำหนดนโยบายและวางแผนเพื่อให้เด็กและเยาวชนของชาติ ได้มีโอกาสเข้าสู่ระบบโรงเรียนอย่างทั่วถึงเพื่อรับการศึกษาและพัฒนาความรู้ความสามารถตามศักยภาพ

จากข้อมูลสถิติในปี 2539 ประเทศไทยมีประชากรอายุ 5-14 ปี ที่รับการศึกษาอยู่ในระบบโรงเรียนร้อยละ 93 ของประชากรช่วงอายุดังกล่าว ซึ่งเป็นอัตราที่พอ ๆ กับประเทศเกาหลีที่มีอัตราดังกล่าวร้อยละ 92.3 และเป็นอัตราที่สูงกว่าประเทศมาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และอินโดนีเซีย ซึ่งมีอัตราร้อยละ 89.1 75.2 และ 73.3 ตามลำดับ

หากเปรียบเทียบกับประเทศพัฒนาแล้ว คือ สหรัฐอเมริกา ซึ่งมีอัตราการเข้าเรียนของประชากรช่วงอายุ 5-14 ปี ร้อยละ 100 ประเทศสหราชอาณาจักร ร้อยละ 98.8 และออสเตรเลีย ร้อยละ 96.6 จะเห็นได้ว่าประเทศที่พัฒนาทุกประเทศมีอัตราการเข้าเรียนของประชากรกลุ่มอายุ 5-14 ปี สูงกว่าประเทศไทยและประเทศอื่น ๆ ในเอเชีย (ดูแผนภาพที่ 11)

แผนภาพที่ 11 อัตราการเข้าเรียนของประชากรอายุ 5-14 ปี พ.ศ. 2539

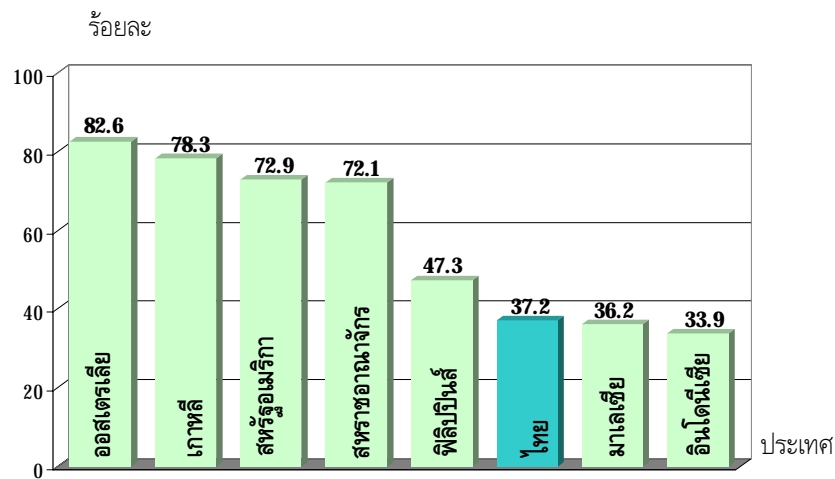
ที่มา : OECD. Education at a Glance OECD Indicators 1998.

ในกรณีของประเทศไทย โดยที่ช่วงอายุ 5-14 ปี เป็นช่วงอายุที่อยู่ในเกณฑ์ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษาตอนต้น ฉะนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่ง ที่จะต้องติดตามและหาสาเหตุของ

การไม่ได้อยู่ในระบบโรงเรียนของเด็กอีกจำนวนหนึ่ง ซึ่งมีประมาณร้อยละ 7 ของประชากรในกลุ่มอายุดังกล่าว ทั้งนี้เพื่อที่จะดำเนินการให้ความช่วยเหลือแก่เด็กให้ได้เข้ารับการศึกษตามวัยและระดับชั้นเรียนที่เหมาะสม

ส่วนประชากรอายุ 15-19 ปี ของประเทศไทย ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่น่าจะกำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายถึงอุดมศึกษา อยู่ในระบบโรงเรียนร้อยละ 37.2 ซึ่งเป็นอัตราที่ต่ำกว่าประเทศเกาหลี และประเทศที่พัฒนาแล้วคือ สหราชอาณาจักร สหรัฐอเมริกา และออสเตรเลีย ที่มีอัตราดังกล่าวมากกว่าร้อยละ 70 กว่าเท่าตัว สำหรับประเทศเพื่อนบ้านซึ่งได้แก่ มาเลเซีย อินโดนีเซีย มีอัตราใกล้เคียงกับไทยคือ ร้อยละ 36.2 และร้อยละ 33.9 ตามลำดับ ส่วนประเทศฟิลิปปินส์มีอัตราประชากรอายุ 15-19 ปี ที่อยู่ในระบบโรงเรียนสูงกว่าไทยประมาณร้อยละ 10 คือมีอัตราร้อยละ 47.3 (ดูแผนภาพที่ 12)

แผนภาพที่ 12 อัตราการเข้าเรียนของประชากรอายุ 15-19 ปี พ.ศ. 2539

ที่มา : OECD. Education at a Glance OECD Indicators 1998.

เป็นที่น่าสังเกตว่า ประชากรอายุ 15-19 ปี ของประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้านทุกประเทศ เรียนอยู่ในระบบโรงเรียนไม่ถึงร้อยละ 50 แสดงว่ามีประชากรในช่วงอายุดังกล่าวมากกว่าร้อยละ 50 อยู่ในนอกระบบการศึกษา ซึ่งอาจมาจากสาเหตุหลายประการ เช่น การออกจากโรงเรียนกลางคัน การไม่เรียนต่อเมื่อจบระดับประถมศึกษาหรือมัธยมศึกษาแล้ว หรือการไม่ได้เข้าเรียนตั้งแต่เริ่มเข้าอายุวัยเรียน สำหรับประเทศในเอเชียที่มีประชากรวัยดังกล่าวเรียนอยู่ในระบบโรงเรียนในอัตราพอ ๆ กับประเทศที่พัฒนาแล้วคือ ประเทศเกาหลีซึ่งมีอัตราสูงกว่าร้อยละ 70

สำหรับสาเหตุของการออกจากระบบโรงเรียนของเด็กไทยในระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และการไม่เรียนต่อ ม.1 เมื่อจบระดับประถมศึกษานั้น จากการสำรวจของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ร่วมกับสวนดุสิตโพล เรื่อง "ทำไมประชาชนจึงไม่ให้บุตรหลานเรียนต่อ" เมื่อเดือนสิงหาคม

2541 โดยสุ่มตัวอย่างจากประชากรทั่วประเทศ พบว่ามากกว่าร้อยละ 50 ให้คำตอบว่าไม่มีเงินไม่มีทุนเรียน รองลงมาคือ ไม่อยากเรียนไม่รักเรียน และต้องออกมาช่วยงานบ้าน สำหรับสาเหตุอื่น ๆ ได้แก่ สอบไม่ติดโรงเรียนรัฐบาล มีปัญหาครอบครัวแตกแยก ติดยาเสพติด ถูกไล่ออก และอื่น ๆ

ผลการสำรวจดังกล่าวแสดงให้เห็นว่านอกจากปัญหาความยากจนที่เป็นปัญหาเรื้อรังมานานที่รัฐยังคงต้องแก้ไขต่อไปแล้ว ปัญหาใหญ่อีกประการหนึ่งคือ ปัญหาเกี่ยวกับทัศนคติและค่านิยมของคนบางกลุ่มที่ไม่เห็นคุณค่าของการศึกษา และไม่สนใจที่จะปลุกฝังให้บุตรหลานรักการเรียนหรือได้รับการศึกษาเล่าเรียน ซึ่งจะกลายเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาประเทศทั้งในปัจจุบันและอนาคต เพราะการไม่ชอบเรียนจะทำให้ไม่มีภูมิปัญญา และความสามารถที่จะพัฒนาทักษะฝีมือต่าง ๆ รวมไปถึงไม่สามารถคิดริเริ่ม สร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ เพื่อการเพิ่มพูนรายได้ให้แก่ตนเองและประเทศชาติ ปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำของรายได้ก็จะทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น ซึ่งจะส่งผลสืบเนื่องให้เกิดปัญหาทางสังคม วัฒนธรรม และการเมือง

นอกจากนี้หากพิจารณาแนวโน้มในอนาคต อัตราการเกิดของประชากรที่ลดลงและอายุขัยเฉลี่ยที่เพิ่มขึ้น ซึ่งแสดงให้เห็นว่าต่อไปเด็กจะลดลงและคนชราจะมากขึ้น ซึ่งหมายถึงเด็กที่จะเจริญเติบโตมาทดแทนกำลังแรงงานจะน้อยลง ในขณะที่วัยคนชราจะมากขึ้นเนื่องจากคนมีอายุยืนกว่าเดิม ดังนั้นภาระหนักที่จะต้องเลี้ยงดูเด็กและคนชราจึงตกอยู่กับประชากรวัยแรงงานซึ่งจะลดลงในอนาคต และหากไม่รีบพัฒนาคนให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ ภาระดังกล่าวจะกลายเป็นปัญหาใหญ่ของสังคมที่ยากต่อการแก้ไข

การเข้าเรียนระดับประถมศึกษา

การเข้าเรียนระดับประถมศึกษาของเด็กไทยเมื่อเทียบกับประชากรอายุวัยเรียนระดับประถมศึกษา (6-11 ปี) ในปี 2540-2542 มีแนวโน้ม คือ ในปี 2540 มีสัดส่วนการเข้าเรียนระดับประถมศึกษา ร้อยละ 103 และลดลงเล็กน้อยในปี 2541 โดยมีสัดส่วนร้อยละ 102.6 ซึ่งเป็นผลกระทบจากภาวะวิกฤตเศรษฐกิจที่ทำให้พ่อแม่ผู้ปกครองของเด็กจำนวนไม่น้อยต้องถูกเลิกจ้างงาน หรือถูกลดเงินเดือน ส่งผลให้ต้องนำเด็กออกจากโรงเรียนกลางคัน ซึ่งเป็นผลเสียหายต่อการพัฒนาประเทศที่ยั่งยืน

รัฐจึงได้ดำเนินการให้ความช่วยเหลือในด้านค่าใช้จ่ายของนักเรียนทั้งในรูปของการให้ทุนการศึกษา และให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ส่งผลให้สัดส่วนการเข้าเรียนระดับประถมศึกษาในปี 2542 เพิ่มขึ้นเป็น ร้อยละ 103.6 (ดูแผนภาพที่ 13)

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาถึงสัดส่วนการเข้าเรียนสุทธิ (Net enrolment ratio) ซึ่งหมายถึงการเข้าเรียนของเด็กที่มีอายุสอดคล้องกับอายุวัยเรียนตามที่กำหนดไว้ในแผนการศึกษาหรือกฎหมายการ

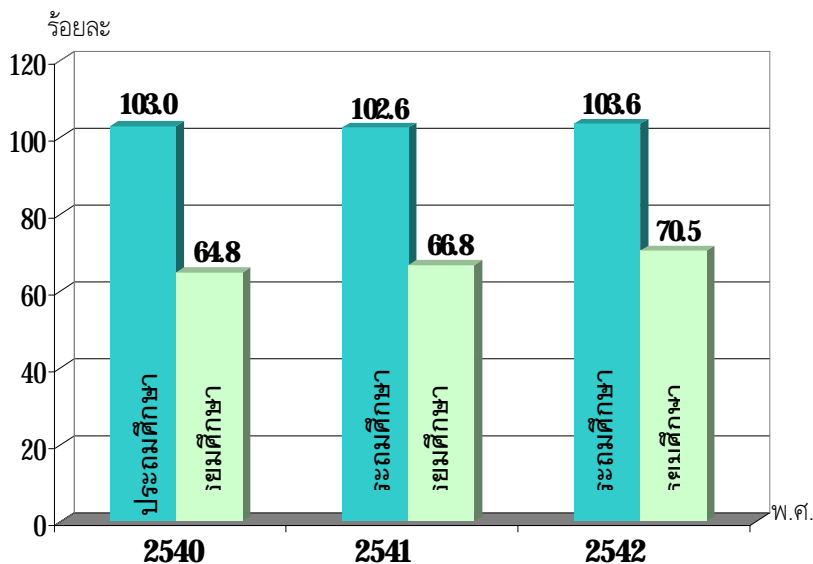
ศึกษาของแต่ละประเทศ พบว่าในปี 2540 ประเทศไทยมีสัดส่วนการเข้าเรียนสุทธิของประชากรวัยเรียนระดับประถมศึกษา ร้อยละ 88 ในขณะที่ประเทศส่วนใหญ่ในเอเชีย ได้แก่ ญี่ปุ่น เกาหลี มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ จีน และเวียดนาม มีอัตราการเข้าเรียนสุทธิดังกล่าวเท่ากันคือ ร้อยละ 99.9 แม้แต่อินโดนีเซีย ก็ยังมีอัตราการเข้าเรียนสุทธิมากกว่าไทย คือ ร้อยละ 99.2 (ดูแผนภาพที่ 14)

การเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษา

การเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาของเด็กไทย เมื่อเปรียบเทียบกับประชากรอายุวัยเรียนระดับมัธยมศึกษา (12-17 ปี) ในปี 2540-2542 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นโดยตลอด คือ มีสัดส่วนร้อยละ 64.8 ร้อยละ 66.8 และร้อยละ 70.5 ตามลำดับ (ดูแผนภาพที่ 13)

หากพิจารณาสัดส่วนการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาของเด็กที่มีอายุสอดคล้องกับอายุวัยเรียนระดับมัธยมศึกษา ตามที่กำหนดไว้ในแผนฯ ในปี 2540 ประเทศไทยมีสัดส่วนการเข้าเรียนสุทธิของประชากรวัยเรียนระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 47.6 ในขณะที่ประเทศอื่น ๆ มีอัตราดังกล่าว มากกว่าร้อยละ 55 ทั้งสิ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศญี่ปุ่นและเกาหลีมีอัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาถึงร้อยละ 99.9 (ดูแผนภาพที่ 15)

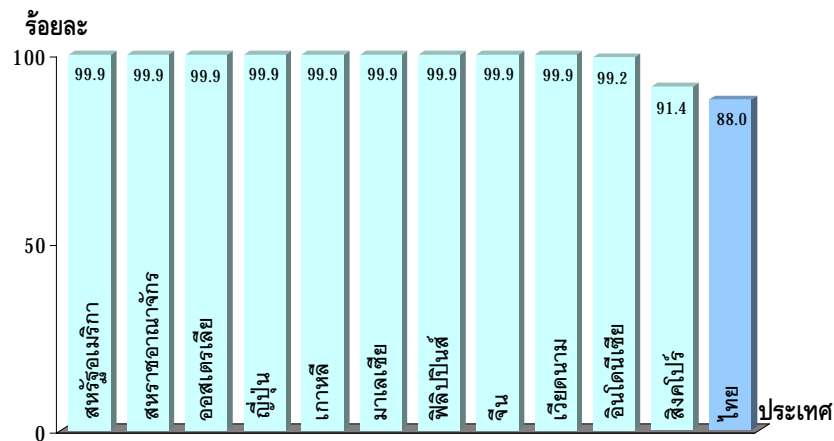
แผนภาพที่ 13 อัตราการเข้าเรียนของประชากรวัยเรียนระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา ของประเทศต่าง ๆ พ.ศ. 2540-2542

ที่มา : ศูนย์สถิติแห่งชาติเพื่อการปฏิรูปการศึกษา, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, การคาดประมาณประชากรของประเทศไทย
พ.ศ. 2542-255

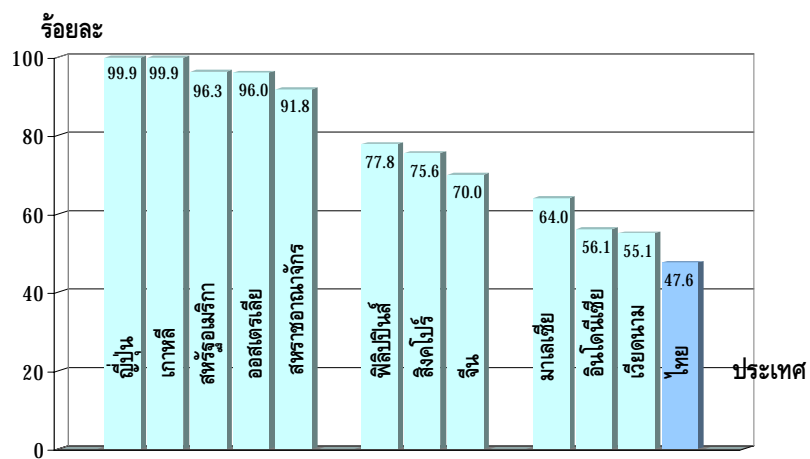

แผนภาพที่ 14 อัตราการเข้าเรียนสุทธิของประชากรวัยเรียนระดับประถมศึกษาของประเทศต่าง ๆ พ.ศ. 2540

ที่มา : UNDP. Human Development Report 1999.

แผนภาพที่ 15 อัตราการเข้าเรียนสุทธิของประชากรวัยเรียนระดับมัธยมศึกษา ของประเทศต่าง ๆ พ.ศ. 2540

ที่มา : UNDP. Human Development Report 1999.

จากสภาพการณ์ข้างต้นแสดงให้เห็นว่า การเข้าเรียนของเด็กไทย ในปี 2540 ประมาณร้อยละ 15 ของนักเรียนระดับประถมศึกษา และประมาณร้อยละ 17 ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา มีอายุต่างจากที่กำหนดไว้ในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2535 คือ ระดับประถมศึกษา อายุ 6-11 ปี และระดับมัธยมศึกษา อายุ 12-17 ปี

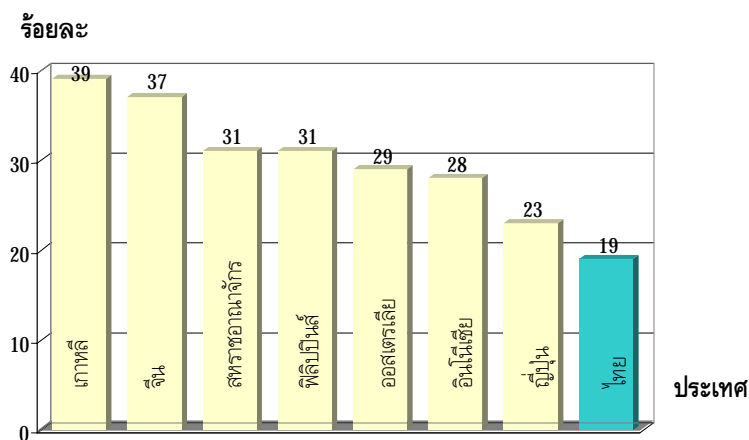
พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้มีการศึกษาภาคบังคับจำนวน 9 ปี โดยให้เด็กที่มีอายุย่างเข้าปีที่ 7 เข้าเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจนอายุย่างเข้าปีที่ 16 เว้นแต่สอบได้ชั้นปีที่ 9 ของการศึกษาภาคบังคับ

นอกจากนี้ ยังได้บัญญัติไว้ในหมวดสิทธิและหน้าที่ทางการศึกษาว่า “การจัดการศึกษา ต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกัน ในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี ที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย”

จากบทบัญญัติดังกล่าวข้างต้น จะทำให้เด็กไทยได้เข้าสู่ระบบโรงเรียนในปริมาณที่เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะเยาวชนในกลุ่มอายุวัยเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ซึ่งจะได้รับโอกาสในการเข้าศึกษาเล่าเรียนมากขึ้น ฉะนั้นในอนาคตอันใกล้ปริมาณของผู้เข้าเรียนทั้ง 2 ระดับดังกล่าว จึงน่าจะอยู่ในสัดส่วนที่เทียบเคียงกับประเทศต่าง ๆ ที่พัฒนาแล้ว ข้อสำคัญที่ต้องคำนึงถึงและต้องดำเนินการโดยเร่งด่วน คือ ด้านคุณภาพ เด็กทุกคนจะต้องได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพ กล่าวคือ การศึกษาจะต้องช่วยให้เด็กคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น รู้จักรักษาสิ่งแวดล้อม รู้จักรักษาสุขภาพอนามัย รู้จักช่วยเหลือตนเองและส่วนรวม มีความรอบรู้ สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

สำหรับในระดับอุดมศึกษานั้น หากพิจารณาเฉพาะสาขาวิทยาศาสตร์ ในปี 2538 ประเทศไทยมีอัตราการเข้าเรียนร้อยละ 19 ซึ่งต่ำกว่าประเทศอื่น ๆ ที่มีอัตราสูงกว่าร้อยละ 20 โดยเฉพาะเกาหลีมีอัตราสูงถึงร้อยละ 39 (ดูแผนภาพที่ 16)

แผนภาพที่ 16 อัตราการเข้าเรียนของประชากรวัยเรียนระดับอุดมศึกษาสาขาวิทยาศาสตร์ของประเทศต่าง ๆ พ.ศ. 2538

ที่มา : UNDP. Human Development Report 1999.

การที่ประเทศไทยมีสัดส่วนการเข้าเรียนระดับอุดมศึกษาต่ำกว่าประเทศอื่น ๆ มีผลสืบเนื่องมาจากสัดส่วนการเข้าเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานต่ำกว่าประเทศอื่น อย่างไรก็ตาม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จะส่งผลให้สัดส่วนการเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาสูงขึ้นในอนาคต เนื่องจากมีผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาสูงขึ้น

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์

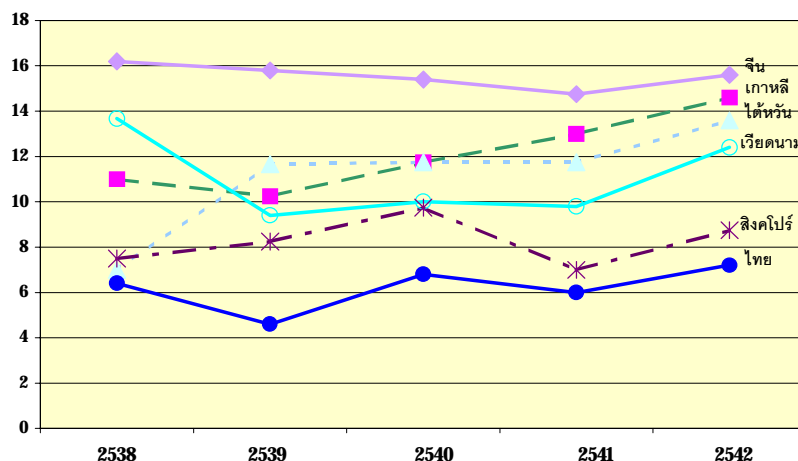
คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์นับเป็นวิชาหลักซึ่งเป็นรากฐานของการพัฒนาความรู้ความสามารถไปสู่การสร้างและการพัฒนาในทุกด้าน นับตั้งแต่การใช้คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน สำหรับชีวิตประจำวันไปจนถึงการสร้างและพัฒนาวิศวกรรมต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดผลกระทบในระดับชาติและระดับนานาชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการวิจัยและพัฒนาเพื่อให้ได้มาซึ่งเทคโนโลยีใหม่ ๆ ล้วนต้องอาศัยคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ทั้งสิ้น

สำหรับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ของประเทศไทย จากการประเมินคุณภาพทางการศึกษาของกรมวิชาการ พบว่า ผลการทดสอบวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ในระดับประถมศึกษา (พ.ศ.2537 และ 2539) มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับร้อยละ 50 ส่วนผลการทดสอบวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 50

นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ยังได้ศึกษาเปรียบเทียบความสามารถด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ของเด็กไทยกับประเทศในเอเชีย 5 ประเทศ (จีน ใต้หวัน เกาหลี เวียดนาม

สิงคโปร์) ในช่วงปี 2538-2542 โดยพิจารณาจากผลการแข่งขันโอลิมปิกวิชาการ ซึ่งผลปรากฏว่า ในภาพรวมประเทศไทยยังอยู่ในอันดับที่ต่ำกว่าทั้ง 5 ประเทศ (ดูแผนภาพที่ 17)

แผนภาพที่ 17 ภาพรวมของผลการแข่งขันโอลิมปิกวิชาการ เปรียบเทียบระหว่างไทยกับประเทศอื่น ๆ ปี พ.ศ. 2538-2542

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. ความสามารถของนักเรียนไทยบนเวทีระดับโลก : ผลจากการแข่งขันโอลิมปิกวิชาการปี 2538-2542.

หากพิจารณาจากผลการศึกษาของสถาบัน IMD ซึ่งได้ศึกษาเปรียบเทียบจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศต่าง ๆ รวม 47 ประเทศ ในปี 2542 ประเทศไทยมีขีดความสามารถในการแข่งขันด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอยู่ในอันดับที่ 46 และจากการสำรวจในเกณฑ์เกี่ยวกับวิทยาศาสตร์กับการศึกษา พบว่า การจัดการสอนวิทยาศาสตร์ในระดับการศึกษามาคับังคับยังมีไม่เพียงพอ นอกจากนี้ ยังไม่มีการกระตุ้นให้เยาวชนมีความสนใจในด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเท่าที่ควร

ผลการศึกษาวิจัยดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นถึงสภาพปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย และหากพิจารณาจากผลกระทบในอดีตจนถึงปัจจุบันย่อมแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าความเสียเปรียบในระดับนานาชาติ เช่น การขาดดุลการค้านี้ สาเหตุสำคัญประการหนึ่ง คือ การที่ประเทศไทยต้องซื้อเทคโนโลยีจากต่างประเทศทำให้ต้องเสียเงินตราต่างประเทศเป็นจำนวนมาก

ฉะนั้น ความจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องดำเนินการ คือ การปฏิรูปการเรียนรู้อุปกรณ์ให้เด็กไทยมีความสามารถในด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ตลอดจนมีความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้สู่การสร้างและพัฒนาเทคโนโลยีให้ก้าวหน้าทันสมัยอันจะเป็นการเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ อีกทั้งลดภาวะความเสียเปรียบทางการค้าระหว่างประเทศ

นอกจากนี้ ยังต้องสร้างและพัฒนาครุภัณฑ์ศาสตร์และวิทยา-ศาสตร์ที่มีความรู้ความสามารถให้เพียงพอต่อความต้องการ พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ครูได้รับการพัฒนาทางวิชาการให้ก้าวหน้าทันสมัยอยู่เสมอ เพื่อให้มีศักยภาพเพียงพอที่จะเสริมสร้างเยาวชนของชาติให้มีความรู้ความสามารถก้าวหน้าทันโลก มีความคิดสร้างสรรค์และนำประเทศชาติสู่ความเจริญรุ่งเรืองต่อไป

ภาระการสอนกับค่าตอบแทนครู

ภาระการสอนของครู

การรับภาระการสอนนักเรียนในปริมาณที่เหมาะสม มีความสัมพันธ์โดยตรงกับคุณภาพและประสิทธิภาพของครู ทั้งนี้เพราะหากครูต้องรับภาระการสอนนักเรียนมากเกินไปจะทำให้คุณภาพการเรียนการสอนไม่ดีเท่าที่ควร โดยเฉพาะการเรียนการสอนโดยนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งครูจะต้องเข้าไปมีส่วนร่วมอย่างมาก

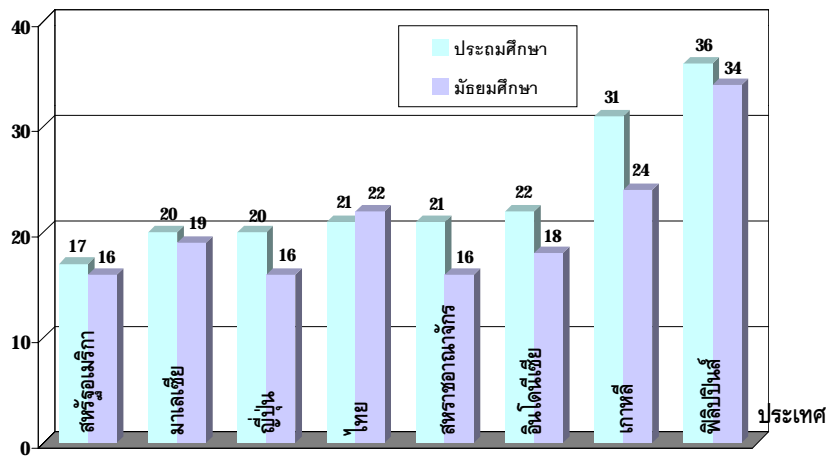
ในทางตรงกันข้ามหากครูรับภาระน้อยเกินไปก็จะทำให้ครูไม่ได้ทำงานเต็มตามศักยภาพ เกิดความสูญเปล่าทั้งในแง่ของการใช้จ่ายงบประมาณของรัฐและการเสริมสร้างคุณค่าของครู อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันยังไม่สามารถสรุปได้ว่า นักเรียนต่อครูในอัตราส่วนเท่าไร จึงจะทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากที่สุด

นักเรียนต่อครู

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบอัตราส่วนนักเรียนต่อครูของประเทศไทยกับประเทศต่าง ๆ ทั้งในเอเชียและประเทศที่พัฒนาแล้ว พบว่า ในปี 2539 อัตราส่วนนักเรียนต่อครูระดับประถมศึกษาของประเทศไทยคือ 21 : 1 (นักเรียน 21 คนต่อครูผู้สอน 1 คน) เป็นอัตราที่เท่ากับประเทศสหราชอาณาจักร และใกล้เคียงกับประเทศญี่ปุ่น (20 : 1) อินโดนีเซีย (22 : 1) และมาเลเซีย (19 : 1) แต่มากกว่าประเทศสหรัฐอเมริกาที่มีอัตราส่วนนักเรียนต่อครูในระดับประถมศึกษา 17 : 1 สำหรับประเทศที่มีอัตราส่วนนักเรียนต่อครู ในระดับประถมศึกษาสูงกว่าประเทศอื่น ๆ มาก คือ เกาหลี (31 : 1) และฟิลิปปินส์ (36 : 1) (ดูแผนภาพที่ 18)

ส่วนระดับมัธยมศึกษาชั้น ประเทศไทยมีอัตราส่วนนักเรียนต่อครู 22 : 1 ซึ่งเป็นอัตราที่สูงกว่าประเทศอื่น ๆ ส่วนใหญ่ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา (16 : 1) มาเลเซีย (19 : 1) ญี่ปุ่น (16 : 1) สหราชอาณาจักร (16 : 1) อินโดนีเซีย (18 : 1) แต่ต่ำกว่าประเทศเกาหลี (24 : 1) และฟิลิปปินส์ (34 : 1) (ดูแผนภาพที่ 18)

แผนภาพที่ 18 นักเรียนต่อครูผู้สอนระดับประถมศึกษาของประเทศต่าง ๆ พ.ศ. 2539

ที่มา : OECD. Education at a Glance OECD Indicators 1998.

เป็นที่น่าสังเกตว่า ทุกประเทศมีอัตราส่วนนักเรียนต่อครูระดับประถมศึกษามากกว่าระดับมัธยมศึกษา ซึ่งหมายความว่าครูในระดับมัธยมศึกษาให้บริการสอนนักเรียนในจำนวนที่น้อยกว่าครูในระดับประถมศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการเรียนการสอนในระดับมัศึกษามีลักษณะวิชาการที่มากขึ้น ทำให้ครูต้องดูแลรับผิดชอบในการให้ความรู้ทางวิชาการแก่นักเรียนอย่างใกล้ชิดยิ่งขึ้น จึงต้องลดขนาดความรับผิดชอบในจำนวนนักเรียนลง

ในกรณีของประเทศไทย กลับแตกต่างจากประเทศอื่น ๆ กล่าวคือ อัตราส่วนนักเรียนต่อครูระดับมัธยมศึกษา (22 : 1) มากกว่าระดับประถมศึกษา (21 : 1) สภาพการณ์ดังกล่าวน่าจะเกิดจากการที่อัตราการเกิดของประชากรลดลงอย่างต่อเนื่องทำให้เด็กที่เข้าเรียนในระดับประถมศึกษาลดลง นอกจากนี้ยังมีการเปิดสอนระดับมัธยมศึกษาเพิ่มขึ้นในโรงเรียนขยายโอกาส ทำให้ปริมาณเด็กที่เรียนในระดับมัธยมศึกษาสูงขึ้น

อย่างไรก็ตามในอนาคตต่ออัตราการเรียนต่อระดับมัธยมศึกษาจะต้องมากขึ้นอย่างแน่นอนเนื่องจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้บัญญัติให้การศึกษาระดับประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นการศึกษาภาคบังคับ ฉะนั้นการเตรียมครูระดับมัธยมศึกษาให้มีคุณภาพและปริมาณที่เพียงพอจึงเป็นเรื่องสำคัญที่ต้องพิจารณา

ข้อที่น่าสังเกตอีกประการหนึ่งคือ ประเทศเกาหลีซึ่งเป็นประเทศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์สูง มีอัตราส่วนนักเรียนต่อครูทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาสูงกว่าทุกประเทศ ยกเว้นประเทศฟิลิปปินส์ แสดงให้เห็นว่าอัตราส่วนนักเรียนต่อครูที่สอนในระดับประถม

ศึกษา 31 : 1 และมัธยมศึกษา 24 : 1 ซึ่งเป็นอัตราส่วนที่สูงมากเมื่อเทียบกับประเทศอื่น ๆ ไม่ใช่อุปสรรคสำคัญของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ข้อที่ควรพิจารณาจึงน่าจะเป็นเรื่องคุณภาพของครูอาจารย์ และวิธีการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมไปถึงการปลูกฝังค่านิยมให้เด็กสนใจใฝ่รู้ รักเรียน ซึ่งจะช่วยเสริมคุณภาพทางการศึกษาให้สูงขึ้น

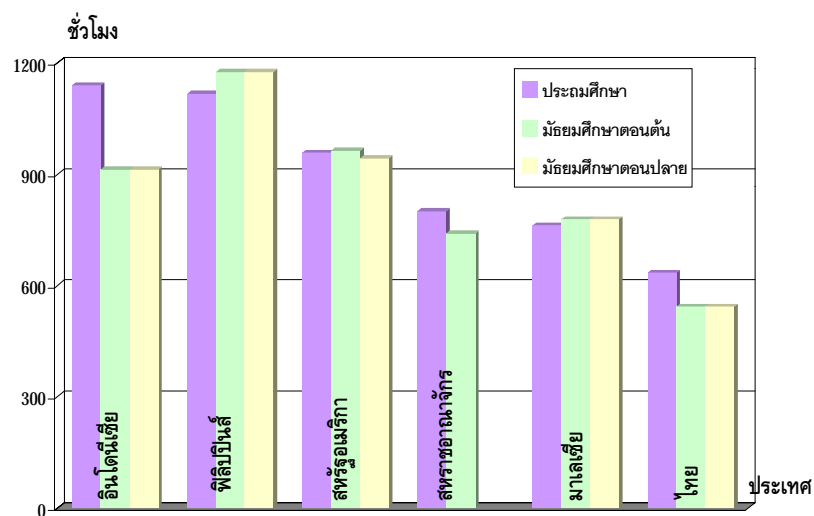
ชั่วโมงการสอนของครู

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบจำนวนชั่วโมงการสอนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาของครูไทยกับครูของประเทศต่าง ๆ ในปี 2539 พบว่า จำนวนชั่วโมงการสอนทั้ง 2 ระดับดังกล่าวของประเทศไทยน้อยกว่าทุกประเทศ ยกเว้นประเทศเกาหลีที่มีชั่วโมงการสอนในระดับมัธยมศึกษาน้อยกว่าไทย (ดูแผนภาพที่ 19)

ระดับประถมศึกษา ประเทศที่มีจำนวนชั่วโมงการสอนมากกว่า 1,000 ชั่วโมงต่อปี ได้แก่ อินโดนีเซีย (1,140) และฟิลิปปินส์ (1,117) ส่วนประเทศที่มีชั่วโมงการสอนต่ำกว่า 1,000 ชั่วโมงต่อปี ได้แก่ สหรัฐอเมริกา (958) สหราชอาณาจักร (800) มาเลเซีย (762) และไทย (634) (ดูแผนภาพที่ 19)

ระดับมัธยมศึกษา ประเทศที่มีจำนวนชั่วโมงการสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายสามัญมากกว่า 1,000 ชั่วโมงต่อปี ได้แก่ ประเทศฟิลิปปินส์ ส่วนประเทศที่มีชั่วโมงการสอนต่ำกว่า 1,000 ชั่วโมงต่อปี ได้แก่ อินโดนีเซีย สหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร มาเลเซีย และไทย (ดูแผนภาพที่ 19)

แผนภาพที่ 19 จำนวนชั่วโมงการสอนต่อปีในสถาบันการศึกษาของรัฐจำแนกตามระดับการศึกษา พ.ศ. 2539

ที่มา : OECD. Education at a Glance OECD Indicators 1998.

เมื่อเปรียบเทียบภาระของครูไทยกับประเทศต่าง ๆ ในด้านของปริมาณนักเรียนที่ต้องรับผิดชอบ และจำนวนชั่วโมงการสอน จะเห็นได้ว่าในภาพรวมยังมีปริมาณภาระรับผิดชอบดังกล่าวน้อยกว่าอีกหลายประเทศ แต่เมื่อพิจารณาถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ตลอดจนคุณภาพการศึกษาของเด็กไทยโดยรวม ยังต่ำกว่าอีกหลายประเทศโดยเฉพาะประเทศในเอเชียด้วยกัน

ฉะนั้น การพัฒนาคุณภาพของครูให้มีความรู้ความสามารถที่ก้าวหน้าทันสมัย และมีทัศนคติที่ยอมรับความเปลี่ยนแปลงของโลก พร้อม ๆ กับการปฏิรูปการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนรู้จักวิธีศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง รู้จักศึกษาหาความรู้ร่วมกับผู้อื่น รู้จักประเมินตนเอง และยอมรับผลการประเมินจากผู้อื่น จึงเป็นเรื่องสำคัญที่ต้องเร่งดำเนินการ

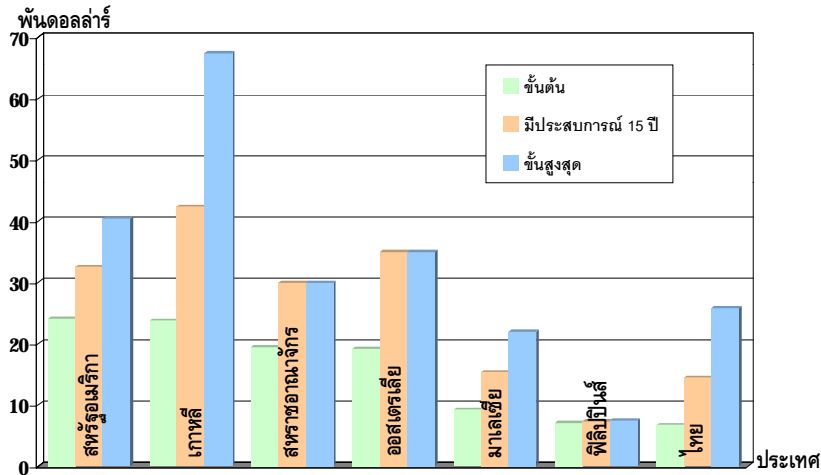
คำตอบแทนครู

อัตราค่าตอบแทนในการทำงาน เป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่จะทำให้บุคคลเลือกหรือไม่เลือกประกอบอาชีพนั้น สำหรับค่าตอบแทนครูในภาครัฐ เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศต่าง ๆ โดยพิจารณาเป็นเงินดอลลาร์ปรับด้วยค่าอำนาจซื้อเปรียบเทียบ (PPP) ในปี 2539 ครูไทยที่มีวุฒิปริญญาตรีได้รับเงินเดือนขั้นต้น 6,708 ดอลลาร์ต่อปี ซึ่งต่ำกว่าทุกประเทศ

หากพิจารณาเปรียบเทียบเงินเดือนขั้นต้นของครูที่สอนระดับประถมศึกษาที่มีวุฒิปริญญาตรี โดยแบ่งเป็น 3 กลุ่ม (ดูแผนภาพที่ 19) พบว่า กลุ่มแรกคือ สหรัฐอเมริกา (24,090) และเกาหลี (23,675) ครูได้รับเงินเดือนสูงกว่า 2 หมื่นดอลลาร์ต่อปี กลุ่มที่สองคือ สหราชอาณาจักร (19,434) และออสเตรเลีย (รัฐนิวเซาท์เวลส์) (19,166) ครูได้รับเงินเดือนเกือบ 2 หมื่นดอลลาร์ต่อปี และกลุ่มสุดท้ายคือ มาเลเซีย (9,240) ฟิลิปปินส์ (7,090) และไทย (6,708) ครูได้รับเงินเดือนต่ำกว่า 1 หมื่นดอลลาร์ต่อปี

เมื่อพิจารณาอัตราเงินเดือนขั้นต้นของครูวุฒิปริญญาตรีที่สอน ระดับมัธยมศึกษา พบว่า ในปี 2539 ครูที่สอนระดับมัธยมศึกษาทุกประเทศได้รับเงินเดือนพอ ๆ กับเงินเดือนขั้นต้นของครูระดับประถมศึกษา ยกเว้น ประเทศมาเลเซีย ซึ่งครูในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายมีอัตราเงินเดือนขั้นต้นสูงกว่าครูที่สอนในระดับประถมศึกษาเกือบเท่าตัว และสูงกว่าเงินเดือนครูของประเทศไทยเกือบ 2 เท่า

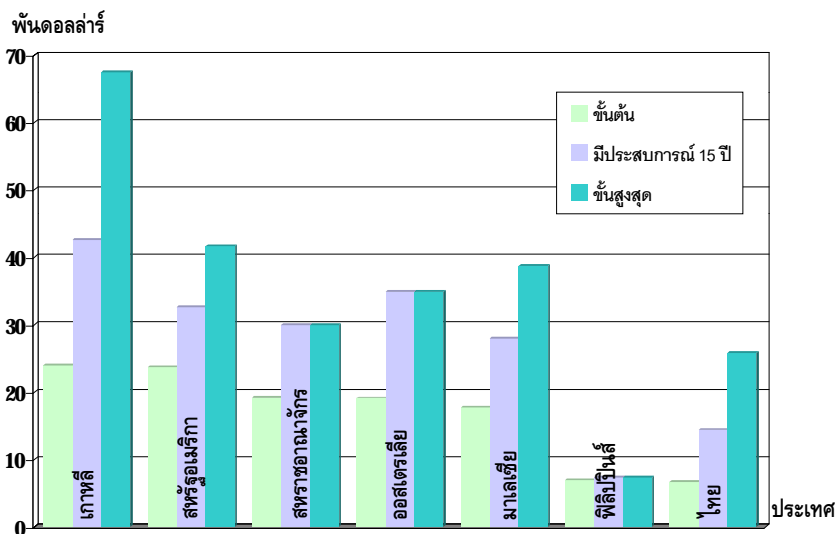
แผนภาพที่ 20 อัตราเงินเดือนของครูระดับประถมศึกษาชั้นต้น มีประสบการณ์ 15 ปี และอัตราเงินเดือนสูงสุด
พ.ศ. 2539

ที่มา : (1) OECD. Education at a Glance OECD Indicators 1998.
(2) สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู.

อย่างไรก็ตาม อัตราการเพิ่มของเงินเดือนครูระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา เมื่อมีประสบการณ์ 15 ปี ของประเทศไทยเพิ่มขึ้นจากเงินเดือนขั้นต้นประมาณ 1.2 เท่า ในขณะที่ประเทศอื่น ๆ ส่วนใหญ่เพิ่มขึ้นจากเงินเดือนขั้นต้นในราว 0.4-0.8 เท่า ยกเว้นประเทศฟิลิปปินส์ที่ครูได้รับเงินเดือนเพิ่มขึ้นไม่ถึง 0.1 เท่า หรืออาจกล่าวได้ว่าไม่เพิ่มขึ้นเลย

แผนภาพที่ 21 อัตราเงินเดือนขั้นต่ำของครูระดับมัธยมศึกษา ที่มีประสบการณ์ 15 ปี และอัตราเงินเดือนสูงสุด
พ.ศ. 2539

ที่มา : (1) OECD. Education at a Glance OECD Indicators 1998.
(2) สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู.

สำหรับเงินเดือนขั้นสูงสุดของครูทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาในภาครัฐของประเทศ
ไทย โดยทั่วไปเพิ่มขึ้นจากเงินเดือนขั้นต้นเกือบ 3 เท่า ในขณะที่ประเทศอื่น ๆ เพิ่มขึ้นจากเงินเดือนขั้น
ต้นอยู่ในช่วง 0.6-1.8 เท่า ยกเว้นประเทศฟิลิปปินส์ที่เกือบไม่เพิ่มขึ้นเลย

เป็นที่น่าสังเกตว่าประเทศเกาหลี เป็นประเทศในเอเชียที่ครูมีเงินเดือนขั้นต้น เงินเดือนหลังจากมี
ประสบการณ์ 15 ปี ตลอดจนเงินเดือนขั้นสูงสุดสูงกว่าประเทศอื่น ๆ ทั้งที่พัฒนาแล้วและในเอเชียทุกประเทศ

อย่างไรก็ตาม เงินเดือนครูของประเทศฟิลิปปินส์ ซึ่งเริ่มต้นสูงกว่าประเทศไทยทั้งในระดับประถม
ศึกษาและมัธยมศึกษา แต่เมื่อมีประสบการณ์ 15 ปี เงินเดือนกลับเพิ่มขึ้นน้อยมาก เช่นเดียวกับเงินเดือน
ขั้นสูงสุดของครูฟิลิปปินส์ทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาที่เพิ่มขึ้นน้อยมากเช่นกัน

ค่าใช้จ่ายทางการศึกษาของรัฐ

เนื่องจากการศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ของประเทศต่าง ๆ จึงพยายามทุ่มเทงบประมาณเพื่อให้ประชากรของประเทศได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบการลงทุนทางการศึกษาของรัฐในประเทศต่าง ๆ พบว่า ปี 2536-2539 ประเทศที่มีการลงทุนทางการศึกษามากกว่าร้อยละ 5 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (GNP) ได้แก่ ออสเตรเลีย (5.6) สหรัฐอเมริกา (5.4) สหราชอาณาจักร (5.4) และมาเลเซีย (5.2) ส่วนประเทศที่มีการลงทุนทางการศึกษาน้อยกว่า ร้อยละ 4 ของ GNP คือ เกาหลี (3.7) ญี่ปุ่น (3.6) สิงคโปร์ (3.0) เวียดนาม (2.7) จีน (2.3) ฟิลิปปินส์ (2.2) และอินโดนีเซีย (1.4) (ดูแผนภาพที่ 22)

สำหรับประเทศไทย ในช่วงปี 2536-2539 รัฐได้ลงทุนทางการศึกษาโดยเฉลี่ยร้อยละ 4.1 ของ GNP ซึ่งมากกว่าในเอเชียทุกประเทศ ยกเว้นมาเลเซียที่ลงทุนทางการศึกษาร้อยละ 5.2 ของ GNP. ซึ่งสูงกว่าไทย และในปีต่อ ๆ มาจนถึงปัจจุบัน (2542) การลงทุนทางการศึกษาของประเทศไทยยังคงไม่น้อยกว่าร้อยละ 4 ของ GNP

แผนภาพที่ 22 ค่าใช้จ่ายทางการศึกษาต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (GDP) พ.ศ. 2536-2539

ออสเตรเลีย	5.6
สหรัฐอเมริกา	5.4
สหราชอาณาจักร	5.4
มาเลเซีย	5.2
ไทย	4.1
เกาหลี	3.7
ญี่ปุ่น	3.6
สิงคโปร์	3.0
เวียดนาม	2.7
จีน	2.3
ฟิลิปปินส์	2.2
อินโดนีเซีย	1.4

ที่มา : UNDP. Human Development Report 1999.

หากเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายทางการศึกษากับค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นในภาครัฐ ปรากฏว่าในปี 2536-2539 ประเทศที่มีค่าใช้จ่ายทางการศึกษาสูงกว่าร้อยละ 20 ของค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น คือ สิงคโปร์ (ร้อยละ 23.4) และไทย (ร้อยละ 20.1) ในขณะที่ประเทศอื่น ๆ (ออสเตรเลีย สหรัฐอเมริกา เกาหลี ญี่ปุ่น เวียดนาม จีน อินโดนีเซีย) มีค่าใช้จ่ายทางการศึกษาต่ำกว่าร้อยละ 18 ของค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น (ดูแผนภาพที่ 23)

แผนภาพที่ 23 ค่าใช้จ่ายทางการศึกษาต่อค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น พ.ศ. 2536-2539

สิงคโปร์	23.4
ไทย	20.1
เกาหลี	17.5
สหรัฐอเมริกา	14.4
ออสเตรเลีย	12.9
จีน	11.9
ญี่ปุ่น	9.9
อินโดนีเซีย	7.9
เวียดนาม	7.4

ที่มา : UNDP. Human Development Report 1999.

อย่างไรก็ตามในปีต่อ ๆ มาค่าใช้จ่ายทางการศึกษาของประเทศไทยยังคงสูงกว่าร้อยละ 20 ของค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ปี 2542 รัฐบาลได้จัดสรรงบประมาณรายจ่ายทางการศึกษาสูงถึงร้อยละ 25 ของงบประมาณรายจ่ายทั้งสิ้น

จากการศึกษาเปรียบเทียบจะเห็นได้ว่าการลงทุนทางการศึกษาของประเทศไทยนั้น ไม่น้อยกว่าประเทศอื่น ๆ ในเอเชียโดยเฉพาะประเทศจีน เกาหลี เวียดนาม ซึ่งมีผลการแข่งขันวิชาคณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ในระดับนานาชาติเหนือกว่าไทย มีการลงทุนทางการศึกษาไม่ถึงร้อยละ 4 ของ GNP และไม่ถึงร้อยละ 18 ของค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นในภาครัฐ

ฉะนั้น ปัญหาความด้อยคุณภาพของการศึกษาไทย จึงไม่น่าจะอยู่ที่งบประมาณไม่เพียงพอ แต่น่าจะอยู่ที่ประสิทธิภาพในการจัดการทั้งในด้านงบประมาณและการดำเนินงานที่ยังต้องปรับปรุง

อย่างไรก็ตามในภาพรวมแม้ประเทศไทยจะลงทุนทางการศึกษาสูงกว่าหลายประเทศ เมื่อเทียบกับ GNP และเทียบกับค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นของภาครัฐ แต่เมื่อเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายเป็นรายหัวประเทศไทยกลับมีค่าใช้จ่ายต่อหัวของนักเรียนต่ำกว่าหลายประเทศ กล่าวคือ ประเทศไทยมีค่าใช้จ่ายต่อหัวของนักเรียนเพียง 114.6 ดอลลาร์สหรัฐ ในขณะที่ประเทศญี่ปุ่นมีค่าใช้จ่ายต่อหัวของนักเรียน 1,360.9 ดอลลาร์ สิงคโปร์ 857.5 ดอลลาร์ เกาหลี 370.8 ดอลลาร์ (ดูแผนภาพที่ 24)

แสดงให้เห็นว่าการจัดการด้านงบประมาณของประเทศไทยยังไม่ถึงตัวนักเรียนเท่าที่ควร ดังนั้นจึงควรพิจารณาในแง่ของการใช้จ่ายงบประมาณด้านการศึกษาว่า ได้จัดสรรให้กับด้านการบริหารมากเกินไปหรือไม่ และได้จัดสรรในด้านของการจัดการศึกษา และปรับปรุงคุณภาพการศึกษาเหมาะสมเพียงใด

แผนภาพที่ 24 ค่าใช้จ่ายต่อหัวของนักเรียนในภาครัฐของประเทศต่าง ๆ พ.ศ. 2538

สหรัฐอเมริกา	1,385.6
ญี่ปุ่น	1,360.9
สหราชอาณาจักร	1,009.7
ออสเตรเลีย	979.8
สิงคโปร์	857.5
เกาหลี	370.8
มาเลเซีย	237.0
ไทย	114.6
ฟิลิปปินส์	23.4
อินโดนีเซีย	13.5
จีน	12.8

ที่มา : IMD. The World Competitiveness Yearbook 1999.

การเข้าสู่ตลาดแรงงานของเยาวชน

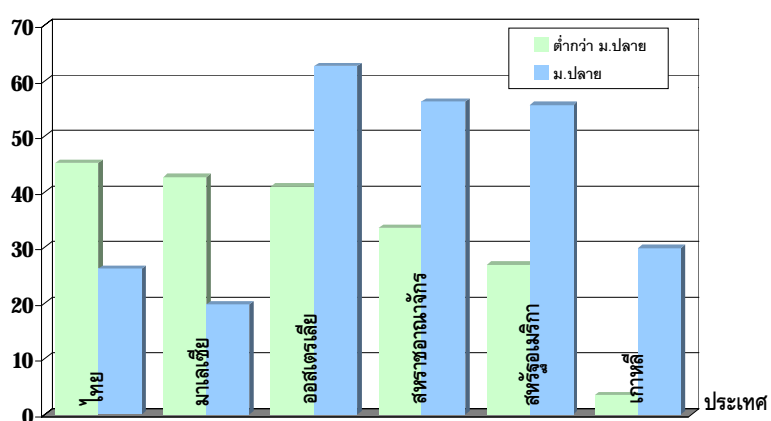
ภาวะการจ้างงานเยาวชนอายุ 15-19 ปี

ในปัจจุบัน (2542) ประเทศไทยมีเยาวชนอายุ 15-19 ปี ที่เป็นกำลังแรงงานประมาณร้อยละ 33 มีงานทำร้อยละ 26 ไม่มีงานทำและอยู่ระหว่างรอดูการร้อยละ 7 ส่วนผู้ที่อยู่นอกตลาดแรงงานนั้น มีผู้กำลังศึกษาเล่าเรียนร้อยละ 61 ซึ่งสูงกว่าในปี 2539 ที่มีเยาวชนอายุ 15-19 ปี อยู่ในระบบโรงเรียนเพียงร้อยละ 37 ถึงร้อยละ 24

อย่างไรก็ตาม เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศต่าง ๆ ในปี 2539 ประเทศไทยมีการจ้างงานเยาวชนอายุ 15-19 ปี ที่มีการศึกษาต่ำกว่าระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 45 ของประชากรในกลุ่มเดียวกัน ซึ่งมากกว่าประเทศมาเลเซีย (ร้อยละ 43) ออสเตรเลีย (ร้อยละ 40) สหราชอาณาจักร (ร้อยละ 34) สหรัฐอเมริกา (ร้อยละ 27) และเกาหลี (ร้อยละ 4) (ดูแผนภาพที่ 25)

ส่วนเยาวชนที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายนั้น ประเทศไทยและมาเลเซีย มีการจ้างงานร้อยละ 26 และร้อยละ 20 ซึ่งเป็นอัตราที่น้อยกว่าเยาวชนที่มีการศึกษาต่ำกว่าระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และหากเปรียบเทียบกับประเทศอื่น ๆ ได้แก่ ออสเตรเลีย สหราชอาณาจักร สหรัฐอเมริกา และเกาหลี จะเห็นได้ว่าประเทศเหล่านี้มีการจ้างงานเยาวชนอายุ 15-19 ปี ที่จบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในอัตราที่มากกว่าเยาวชนที่มีการศึกษาต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย (ดูแผนภาพที่ 25)

แผนภาพที่ 25 อัตราการจ้างงานเยาวชนอายุ 15-19 ปี พ.ศ. 2539

ที่มา : OECD. Education at a Glance OECD Indicators 1998.

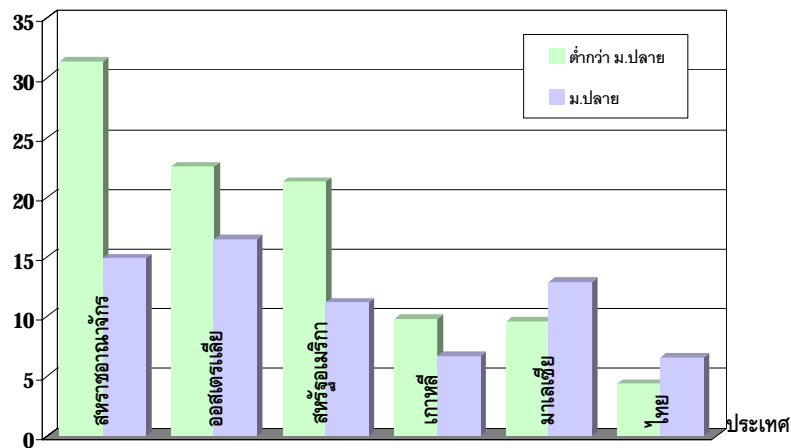
สำหรับการว่างงานของเยาวชนอายุ 15-19 ปี ที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนปลายนั้น ในปี 2539 ประเทศออสเตรเลีย สหราชอาณาจักร สหรัฐอเมริกา และเกาหลี มีอัตราสูงกว่าประเทศไทยและมาเลเซียมาก (ดูแผนภาพที่ 26) ทั้งนี้เพราะประเทศดังกล่าวมีนโยบายสนับสนุนให้เยาวชนที่มีอายุใน

ช่วงนี้ ได้รับการศึกษาถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเป็นอย่างน้อย ดังนั้นผู้ประกอบการส่วนใหญ่จึงไม่จ้างเยาวชนเหล่านี้เข้าทำงาน

ส่วนการว่างงานของประชากรอายุ 15-19 ปี ซึ่งจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาที่เข้าสู่ตลาดแรงงานนั้น ประเทศไทยมีอัตราการว่างละ 6.6 ซึ่งพอ ๆ กับประเทศเกาหลีที่มีอัตราการว่างละ 6.7 แต่ต่ำกว่าประเทศอื่น ๆ คือ มาเลเซีย ออสเตรเลีย สหราชอาณาจักร และสหรัฐอเมริกา (ดูแผนภาพที่ 26)

นอกจากนี้ ทุกประเทศยังมีอัตราการว่างงานของเยาวชนอายุ 15-19 ปี สูงกว่าประชากรกลุ่มอายุ 20-24 ปี และ 25-29 ปี ทั้งนี้เพราะในการเลือกบุคคลเข้าทำงาน เยาวชนกลุ่มอายุดังกล่าวจะเสียเปรียบประชากรกลุ่มที่มีอายุสูงกว่าในด้านของประสบการณ์และทักษะฝีมือ

แผนภาพที่ 26 อัตราการว่างงานของเยาวชนอายุ 15-19 ปี ของประเทศต่าง ๆ พ.ศ. 2539

ที่มา : OECD. Education at a Glance OECD Indicators 1998.

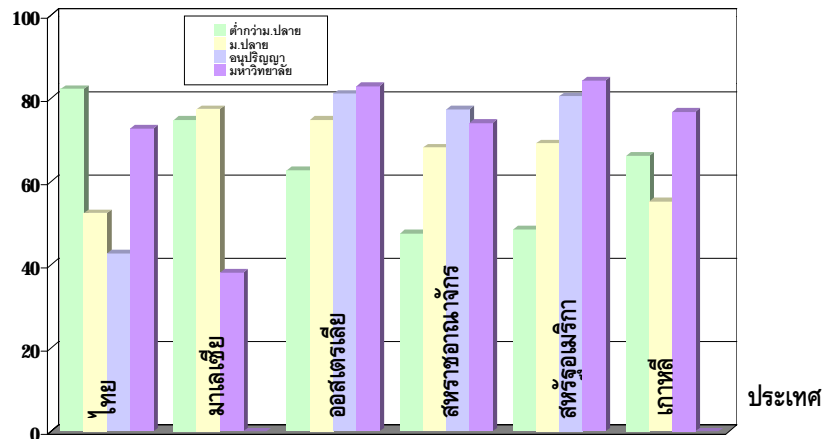
ภาวะการจ้างงานประชากรอายุ 20-24 ปี

ในปี 2542 ประชากรไทยอายุ 20-24 ปี ที่อยู่ในกำลังแรงงานมีอัตราการว่างละ 73 มีงานทำร้อยละ 61 ไม่มีงานทำและอยู่ระหว่างรอฤดูกาลร้อยละ 12 ส่วนผู้ไม่อยู่ในกำลังแรงงานมีอัตราการว่างละ 27 กำลังศึกษาเล่าเรียนร้อยละ 14 ที่เหลือร้อยละ 13 เนื่องจากมีภาระต้องทำงานบ้าน ไม่สามารถทำงานได้และอื่น ๆ

เมื่อเปรียบเทียบอัตราการจ้างงานประชากรอายุ 20-24 ปี ของประเทศไทยกับประเทศต่าง ๆ ได้แก่ มาเลเซีย ออสเตรเลีย สหราชอาณาจักร สหรัฐอเมริกา และเกาหลี พบว่า ในปี 2539 ประเทศไทยมีอัตราการจ้างงานประชากรอายุ 20-24 ปี ที่มีการศึกษาต่ำกว่าระดับมัธยมศึกษาตอนปลายร้อยละ 82 สูงกว่าทุกประเทศ ซึ่งมีอัตราต่ำกว่าร้อยละ 75 (ดูแผนภาพที่ 27)

แผนภาพที่ 27 การจ้างงานประชากรที่มีอายุ 20-24 ปี ของประเทศต่างๆ พ.ศ. 2539

ที่มา : OECD. Education at a Glance OECD Indicators 1998.

สำหรับอัตราการจ้างงานประชากรวัยดังกล่าวที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายนั้น ประเทศไทยมีอัตราการจ้างงานน้อยกว่าประเทศอื่น ๆ และน้อยกว่าอัตราการจ้างงานประชากรที่มีการศึกษาระดับต่ำกว่ามัธยมศึกษา กล่าวคือ ประเทศไทยมีอัตราการจ้างงานประชากรอายุ 20-24 ปี ที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายร้อยละ 53 ในขณะที่ทุกประเทศมีอัตราการจ้างงานดังกล่าวสูงกว่าร้อยละ 68 ยกเว้นประเทศเกาหลี ซึ่งมีอัตราร้อยละ 55 (ดูแผนภาพที่ 27)

เมื่อพิจารณาแนวโน้มในการจ้างงานของประเทศไทยกับประเทศอื่น ๆ พบว่า ประเทศต่าง ๆ ส่วนใหญ่มีแนวโน้มในการจ้างงานประชากรอายุ 20-24 ปี ที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมากกว่าประชากรที่มีการศึกษาต่ำกว่าระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในขณะที่ประเทศไทยและประเทศเกาหลีมีอัตราการจ้างงานประชากรที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนปลายมากกว่าประชากรที่มีการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

การที่ประเทศไทยมีการจ้างงานประชากรที่มีการศึกษาต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนปลายในอัตราสูงนั้น อาจเป็นเพราะประชากรส่วนใหญ่ของประเทศไทยยังประกอบอาชีพอยู่ในภาคเกษตรกรรม และยังมีการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาใช้ไม่มากนัก นอกจากนี้ประชากรที่อยู่ในภาคเกษตรกรรมส่วนใหญ่มักจนทำให้ไม่ได้รับการศึกษามากเท่าที่ควร และต้องเข้าสู่ตลาดแรงงานโดยไม่ได้ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น

อย่างไรก็ตาม หากเปรียบเทียบอัตราการจ้างงานประชากร อายุ 20-24 ปี ที่มีการศึกษาในระดับอนุปริญญาของประเทศไทยกับประเทศอื่น ๆ พบว่า ประเทศไทยมีอัตราการจ้างงานร้อยละ 43 ซึ่งต่ำกว่าประเทศออสเตรเลีย (81) สหรัฐอเมริกา (80) และสหราชอาณาจักร (77.4) ประมาณเท่าตัว (ดูแผนภาพที่ 27)

สำหรับในระดับมหาวิทยาลัยนั้น ประเทศไทยมีการจ้างงานประชากรอายุ 20-24 ปี ประมาณร้อยละ 73 ซึ่งต่ำกว่าประเทศสหรัฐอเมริกา (84) ออสเตรเลีย (83) เกาหลี (77) สหราชอาณาจักร (74) แต่สูงกว่ามาเลเซีย (38) เกือบเท่าตัว

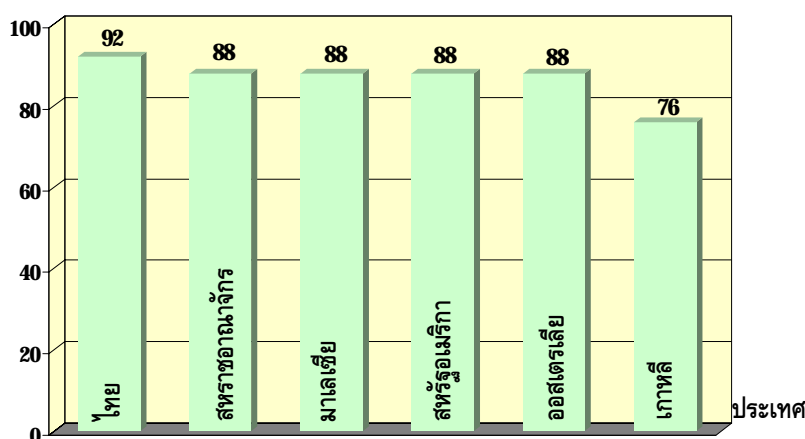
ในช่วงอายุ 20-24 ปี ประชากรที่จบการศึกษาระดับมหาวิทยาลัย โดยทั่วไปแล้วจะเป็นผู้ที่ยังไม่มีประสบการณ์ในการทำงาน เนื่องจากเพิ่งจะสำเร็จการศึกษา อย่างไรก็ตาม จากข้อมูลข้างต้นแสดงให้เห็นว่าผู้จบการศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยของประเทศไทยยังมีโอกาสในการหางานทำได้สูงกว่าผู้มีการศึกษาในระดับอนุปริญญา

ภาวะการจ้างงานประชากรอายุ 25-29 ปี

ในปี 2542 ประชากรอายุ 25-29 ปี ของประเทศไทยทั้งหมด เป็นกำลังแรงงาน ร้อยละ 87 มีงานทำร้อยละ 78 ไม่มีงานทำและรอฤดูกาลร้อยละ 9 ไม่อยู่ในกำลังแรงงานร้อยละ 13 โดยอยู่ระหว่างการศึกษาล่าเรียนร้อยละ 1 ทำงานบ้าน ไม่สามารถทำงานได้และอื่น ๆ ร้อยละ 12

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบภาวะการจ้างงานประชากรอายุ 25-29 ปี ของประเทศไทยกับประเทศอื่น ๆ ได้แก่ ประเทศมาเลเซีย เกาหลี ออสเตรเลีย สหราชอาณาจักร และสหรัฐอเมริกา ประเทศไทยมีอัตราการจ้างงานผู้จบระดับมหาวิทยาลัยร้อยละ 92 สูงกว่าทุกประเทศ ซึ่งมีอัตราการจ้างงานดังกล่าวอยู่ในช่วงร้อยละ 75-89 (ดูแผนภาพที่ 28)

แผนภาพที่ 28 การจ้างงานประชากรอายุ 25-29 ปี ระดับมหาวิทยาลัยของประเทศต่าง ๆ พ.ศ. 2539

ที่มา : OECD. Education at a Glance OECD Indicators 1998.

อย่างไรก็ตาม ในการจ้างงานประชากรอายุ 25-29 ปี ที่มีการศึกษาระดับอุดมศึกษา ทุกประเทศมีการจ้างงานอยู่ในอัตราที่สูงกว่าระดับต่ำกว่าอุดมศึกษา ยกเว้นประเทศไทยที่มีการจ้างงานประชากรอายุ 25-29 ปี ในอัตราที่สูงพอ ๆ กันทุกระดับการศึกษา ทั้งนี้เพราะภาคเกษตรกรรมสามารถรองรับปริมาณแรงงานได้มาก โดยเฉพาะแรงงานที่มีระดับการศึกษาน้อย

สำหรับแรงงานที่มีการศึกษาระดับมหาวิทยาลัยของประเทศไทย กลุ่มอายุ 25-29 ปี มีอัตราการจ้างงานสูงกว่า กลุ่มอายุ 20-24 ปี ถึงร้อยละ 19 แสดงให้เห็นว่าความต้องการแรงงานที่มีการศึกษาระดับมหาวิทยาลัยที่มีประสิทธิภาพ มีอัตราสูงกว่าผู้ที่เพิ่งจบการศึกษาเช่นเดียวกับประเทศอื่น ๆ ทุกประเทศ ยกเว้นประเทศเกาหลีซึ่งมีการจ้างงาน ผู้มีการศึกษาระดับมหาวิทยาลัยที่มีอายุในช่วง 20-24 ปี และ 25-29 ปี ในอัตราที่เท่ากัน

จากสภาวะการจ้างงานเยาวชนดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า ในปัจจุบันประเทศไทยยังคงมีการจ้างงานเยาวชนที่มีการศึกษาต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนปลายในอัตราที่สูง ซึ่งจะส่งผลให้ประสิทธิภาพการผลิตของประเทศในอนาคตยังคงต่ำอยู่ เนื่องจากกำลังแรงงานมีความรู้ไม่เพียงพอต่อการพัฒนาทักษะฝีมือไปสู่การใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย

ฉะนั้น ความจำเป็นเร่งด่วนในปัจจุบัน คือ การปฏิรูปการศึกษา เพื่อกระจายโอกาสให้ประชาชนทุกพื้นที่ได้รับการศึกษา อบรม ทั้งในด้านวิชาการ และทักษะอาชีพตามความต้องการ พร้อมทั้งสร้างโอกาสให้ประชาชนได้รับการศึกษาสูงขึ้น ด้วยการจัดการศึกษาในรูปแบบที่หลากหลายและสามารถศึกษาได้ตลอดชีวิต

ภาคผนวก

ตารางที่ 1 อายุขัยเฉลี่ยเมื่อแรกเกิดของประชากรในประเทศต่าง ๆ พ.ศ. 2540

หน่วย : ปี

ประเทศ	รวม	ชาย	หญิง
ญี่ปุ่น	80.0	76.8	82.9
ออสเตรเลีย	78.2	75.5	81.1
สหราชอาณาจักร	77.2	74.5	79.8
สิงคโปร์	77.1	74.9	79.3
สหรัฐอเมริกา	76.7	73.4	80.1
เกาหลี	72.4	68.8	76.0
มาเลเซีย	72.0	69.9	74.3
จีน	69.8	67.9	72.0
ไทย	68.8	65.8	72.0
ฟิลิปปินส์	68.3	66.5	70.2
เวียดนาม	67.4	64.9	69.6
อินโดนีเซีย	65.1	63.3	67.0

ที่มา : UNDP. Human Development Report 1999.

ตารางที่ 2 อัตราผู้ใหญ่อายุ 15 ปีขึ้นไปที่รู้หนังสือและไม่รู้หนังสือ พ.ศ. 2540

ร้อยละ

ประเทศ	ผู้รู้หนังสือ	ผู้ไม่รู้หนังสือ
เกาหลี	97.2	2.8
ไทย	94.7	5.3
ฟิลิปปินส์	94.6	5.4
เวียดนาม	91.9	8.1
สิงคโปร์	91.4	8.6
มาเลเซีย	85.7	14.3
อินโดนีเซีย	85.0	15.0
จีน	82.9	17.1

ที่มา : UNDP. Human Development Report 1999.

ตารางที่ 3 สัดส่วนประชากรอายุ 25-64 ปี จำแนกตามชั้นการศึกษาที่สำเร็จ พ.ศ. 2539

ประเทศ	ต่ำกว่า ม.ปลาย	ม.ปลาย	อนุ- ปริญญา	ปริญญาตรี ขึ้นไป
สหรัฐอเมริกา	14	52	8	26
สหราชอาณาจักร	24	55	9	13
เกาหลี	39	42	-	19
ออสเตรเลีย	43	32	10	15
มาเลเซีย	67	26	-	7
อินโดนีเซีย	81	15	2	2
ไทย	87	3	5	5

ที่มา : OECD. Education at a Glance OECD Indicators 1998.

ตารางที่ 4 อัตราการเจริญเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวม ภายในประเทศ พ.ศ. 2540-2542

ประเทศ	2540	2541	2542
เวียดนาม	9.3	8.8	4.0
จีน	8.0	7.6	7.0
สิงคโปร์	10.1	-0.7	6.7
ฟิลิปปินส์	4.9	-0.1	3.1
ญี่ปุ่น	1.0	-3.6	0.9
เกาหลี	6.3	-6.8	12.3
มาเลเซีย	7.4	-8.6	8.1
ไทย	-1.3	-6.0	3.5
อินโดนีเซีย	2.5	-17.4	0.5

ที่มา : 1) ASIaweek DEC.29, 1998-JAN.1, 1999. VOL.24 No.51.
 2) www.asiaweek.com. December 19, 1999. VOL.25 No.50.

ตารางที่ 5 อันดับและค่าดัชนีการพัฒนามนุษย์ พ.ศ. 2540

ประเทศ	อันดับ	ค่าดัชนี
สหรัฐอเมริกา	3	0.927
ญี่ปุ่น	4	0.924
ออสเตรเลีย	7	0.922
สหราชอาณาจักร	10	0.918
สิงคโปร์	22	0.888
เกาหลี	30	0.852
มาเลเซีย	56	0.768
ไทย	67	0.753
ฟิลิปปินส์	77	0.740
จีน	98	0.701
อินโดนีเซีย	105	0.681
เวียดนาม	110	0.664

ที่มา : UNDP. Human Development Report 1999.

ตารางที่ 6 สัดส่วนการเข้าเรียนของประชากรอายุ 2-29 ปี พ.ศ. 2539

ร้อยละ

ประเทศ	อายุ/ปี			
	2-4	5-14	15-19	20-29
ญี่ปุ่น	49.2	101.1	..	..
สหราชอาณาจักร	49.0	98.8	72.1	17.5
สหรัฐอเมริกา	34.2	101.2	72.9	20.0
ออสเตรเลีย	24.1	96.6	82.6	24.5
ไทย	14.8	93.0	37.2	1.7
เกาหลี	12.5	92.3	78.3	16.0
มาเลเซีย	8.9	89.1	36.2	6.5
อินโดนีเซีย	0.2	73.3	33.9	7.1
ฟิลิปปินส์	..	75.2	47.3	21.1

ที่มา : OECD. Education at a Glance OECD Indicators 1998.

ตารางที่ 7 อัตราการเข้าเรียนอย่างหยาบของนักเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา
พ.ศ. 2540-2542

พ.ศ.	ระดับ การศึกษา	อายุ (ปี)	นักเรียน	ประชากร	สัดส่วน
2540	ประถมศึกษา	6-11	5,927,940	5,750,221	103
	มัธยมศึกษา	12-17	4,094,185	6,322,957	64.8
2541	ประถมศึกษา	6-11	5,936,174	5,785,947	102.6
	มัธยมศึกษา	12-17	4,103,879	6,139,545	66.8
2542	ประถมศึกษา	6-11	6,027,721	5,820,379	103.6
	มัธยมศึกษา	12-17	4,207,201	5,967,202	70.51

ที่มา : ศูนย์สถิติแห่งชาติเพื่อการปฏิรูปการศึกษา. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. การคาดประมาณประชากรของประเทศไทย

พ.ศ. 2542-2559.

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ยคะแนนรวมของเหรียญรางวัลของแต่ละประเทศที่ได้รับใน แต่ละวิชาและแต่ละปีเมื่อคำนวณตามค่าน้ำหนักของแต่ละเหรียญรางวัล กับจำนวนครั้งที่เข้าร่วมการแข่งขัน

ประเทศ	รายวิชา	2538	2539	2540	2541	2542	คะแนนรวม
จีน	คณิตศาสตร์	22	20	24	-	22	88
	เคมี	16	14	12	13	14	69
	ฟิสิกส์	20	20	18	20	17	95
	ชีววิทยา	11	13	15	15	15	69
	คอมพิวเตอร์	12	12	8	11	10	53
	คะแนนรวม	81	79	77	59	78	374
	จำนวนครั้งที่แข่งขัน	5	5	5	4	5	24
ค่าเฉลี่ยทุกวิชา	16.2	15.8	15.4	14.75	15.6	15.58	
ไต้หวัน	คณิตศาสตร์	-	-	16	20	19	55
	เคมี	-	12	13	12	13	50
	ฟิสิกส์	8	16	11	9	16	60
	ชีววิทยา	-	-	-	-	15	15
	คอมพิวเตอร์	6	7	7	6	5	31
	คะแนนรวม	14	35	47	47	68	211
	จำนวนครั้งที่แข่งขัน	2	3	4	4	5	18
ค่าเฉลี่ยทุกวิชา	7.0	11.67	11.75	11.75	13.6	11.72	
เกาหลี	คณิตศาสตร์	19	15	18	18	21	91
	เคมี	8	9	12	14	15	58
	ฟิสิกส์	13	10	10	10	16	59
	ชีววิทยา	-	-	-	13	12	25
	คอมพิวเตอร์	4	7	7	10	9	37
	คะแนนรวม	44	41	47	65	73	270
	จำนวนครั้งที่แข่งขัน	4	4	4	5	5	22
ค่าเฉลี่ยทุกวิชา	11.0	10.25	11.75	13.0	14.6	12.27	
เวียดนาม	คณิตศาสตร์	20	17	19	17	21	94
	เคมี	-	6	7	9	11	33
	ฟิสิกส์	15	15	13	11	14	68
	ชีววิทยา	-	4	9	5	5	23
	คอมพิวเตอร์	6	5	2	7	11	31
	คะแนนรวม	41	47	50	49	62	249
	จำนวนครั้งที่แข่งขัน	3	5	5	5	5	23
ค่าเฉลี่ยทุกวิชา	13.67	9.4	10.0	9.8	12.4	10.83	

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. ความสามารถของนักเรียนไทยบนเวทีระดับโลก :

ผลจากการแข่งขันโอลิมปิกวิชาการปี 2538-2542

ตารางที่ 8 (ต่อ) ค่าเฉลี่ยคะแนนรวมของเหรียญรางวัลที่แต่ละประเทศ ได้รับในแต่ละวิชาและแต่ละปีเมื่อคำนวณตามค่าน้ำหนักของแต่ละเหรียญรางวัล กับจำนวนครั้งที่เข้าร่วมการแข่งขัน

ประเทศ	รายวิชา	2538	2539	2540	2541	2542	คะแนนรวม
สิงคโปร์	คณิตศาสตร์	11	10	9	9	8	47
	เคมี	8	11	12	14	10	55
	ฟิสิกส์	7	8	13	3	11	42
	ชีววิทยา	-	-	-	-	-	-
	คอมพิวเตอร์	4	4	5	2	6	21
	คะแนนรวม	30	33	39	28	35	165
	จำนวนครั้งที่แข่งขัน	4	4	4	4	4	20
	ค่าเฉลี่ยทุกวิชา	7.5	8.25	9.75	7.0	8.75	8.25
ไทย	คณิตศาสตร์	8	3	6	4	6	27
	เคมี	7	5	9	8	11	40
	ฟิสิกส์	0	2	3	1	4	10
	ชีววิทยา	15	8	11	13	10	57
	คอมพิวเตอร์	2	5	5	4	5	21
	คะแนนรวม	32	23	34	30	36	155
	จำนวนครั้งที่แข่งขัน	5	5	5	5	5	25
	ค่าเฉลี่ยทุกวิชา	6.4	4.6	6.8	6.0	7.2	6.2

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. ความสามารถของนักเรียนไทยบนเวที ระดับโลก :

ผลจากการแข่งขันโอลิมปิกวิชาการปี 2538-2542.

ตารางที่ 9 จำนวนชั่วโมงการสอนต่อปีในสถาบันของรัฐ จำแนกตามระดับการศึกษา พ.ศ. 2539

ประเทศ	ชั่วโมงการสอน			
	ประถม ศึกษา	ม.ต้น	ม.ปลาย (สามัญ)	ม.ปลาย (อาชีวศึกษา)
อินโดนีเซีย	1,140	912	912	912
ฟิลิปปินส์	1,117	1,176	1,176	-
สหรัฐอเมริกา	958	964	942	..
สหราชอาณาจักร	800	740	..	..
มาเลเซีย	762	778	778	813
ไทย	634	543	543	513
เกาหลี	..	456	428	456

ที่มา : OECD. Education at a Glance OECD Indicators 1998.

ตารางที่ 10 อัตราเงินเดือนครูระดับประถมศึกษาในสถาบันของรัฐ พ.ศ. 2539

หน่วย : ดอลลาร์สหรัฐ

(PPP_s)

ประเทศ	อัตราเงินเดือน ขั้นต่ำของ ครูวุฒิปริญญาตรี	อัตราเงินเดือน ขั้นต่ำหลังจาก มีประสบการณ์ 15 ปี	อัตราเงินเดือน ขั้นสูงสุด
สหรัฐอเมริกา	24,090	32,533	40,398
เกาหลี	23,675	42,311	67,353
สหราชอาณาจักร	19,434	29,948	29,948
ออสเตรเลีย (นิวเซาท์เวลส์)	19,166	34,897	34,897
มาเลเซีย	9,240	15,342	21,940
ฟิลิปปินส์	7,090	7,318	7,412
ไทย	6,708	14,436	25,788

ที่มา : (1) OECD. Education at a Glance OECD Indicators 1998.

(2) สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู.

ตารางที่ 11 อัตราเงินเดือนครูระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในสถาบันของรัฐ พ.ศ. 2539

หน่วย : ดอลลาร์สหรัฐ

(PPP_s)

ประเทศ	อัตราเงินเดือน ขั้นต่ำของ ครูวุฒิ ปริญญาตรี	อัตราเงินเดือน ขั้นต่ำหลังจาก มีประสบการณ์ 15 ปี	อัตราเงินเดือน ขั้นสูงสุด
เกาหลี	23,960	42,597	67,448
สหรัฐอเมริกา	23,581	31,327	41,616
สหราชอาณาจักร	19,262	29,948	29,948
ออสเตรเลีย (นิวเซาท์เวลส์)	19,166	34,897	34,897
มาเลเซีย	17,682	27,956	38,673
ฟิลิปปินส์	7,090	7,318	7,412
ไทย	6,708	14,436	25,788

ที่มา : (1) OECD. Education at a Glance OECD Indicators 1998.

(2) สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู.

ตารางที่ 12 อัตราเงินเดือนครูระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในสถาบันของรัฐ พ.ศ. 2539

หน่วย : ดอลลาร์สหรัฐ

(PPP_s)

ประเทศ	อัตราเงินเดือน ขั้นต่ำของครูวุฒิปริญญาตรี	อัตราเงินเดือน ขั้นต่ำหลังจาก มีประสบการณ์ 15 ปี	อัตราเงินเดือน ขั้นสูงสุด
เกาหลี	23,960	42,597	67,448
สหรัฐอเมริกา	23,815	33,953	41,615
สหราชอาณาจักร	19,262	29,948	29,948
ออสเตรเลีย (นิวเซาท์เวลส์)	19,166	34,897	34,897
มาเลเซีย	17,682	27,956	38,673
ฟิลิปปินส์	7,090	7,318	7,412
ไทย	6,708	14,436	25,788

ที่มา : (1) OECD. Education at a Glance OECD Indicators 1998.

(2) สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู.

ตารางที่ 13 อัตราการจ้างงานเยาวชนที่มีการศึกษาระดับต่ำกว่าอุดมศึกษา จำแนกตาม
 ชั้นการศึกษาที่สำเร็จและกลุ่มอายุ พ.ศ. 2539

ประเทศ	ต่ำกว่ามัธยมศึกษา ตอนปลาย			มัธยมศึกษาตอนปลาย		
	15-19	20-24	25-29	15-19	20-24	25-29
ไทย	45.2	82.3	84.6	26.2	52.5	86.7
มาเลเซีย	42.7	74.9	70.8	19.8	77.5	78.7
ออสเตรเลีย	40.1	62.8	64.0	62.6	74.9	80.2
สหราชอาณาจักร	33.5	47.6	49.7	56.2	68.3	75.5
สหรัฐอเมริกา	26.9	48.6	57.8	55.6	69.2	77.9
เกาหลี	3.5	66.3	65.7	29.9	55.3	64.0

ที่มา : OECD. Education at a Glance OECD Indicators 1998.

ตารางที่ 14 อัตราการว่างงานของเยาวชนที่มีการศึกษาระดับต่ำกว่าอุดมศึกษา จำแนก
 ตามชั้นการศึกษาที่สำเร็จและกลุ่มอายุ พ.ศ. 2539

ประเทศ	ต่ำกว่ามัธยมศึกษา ตอนปลาย			มัธยมศึกษาตอนปลาย		
	15-19	20-24	25-29	15-19	20-24	25-29
ไทย	4.4	2.8	1.9	6.6	3.6	1.2
มาเลเซีย	9.6	4.1	2.0	12.9	5.1	2.0
เกาหลี	9.8	7.6	3.0	6.7	5.3	3.0
สหรัฐอเมริกา	21.3	19.1	16.2	11.2	9.6	7.1
ออสเตรเลีย	22.6	19.8	12.0	16.5	10.1	7.1
สหราชอาณาจักร	31.4	28.0	21.7	14.9	11.6	9.5

ที่มา : OECD. Education at a Glance OECD Indicators 1998.

ตารางที่ 15 อัตราการจ้างงานเยาวชนที่มีการศึกษาระดับอุดมศึกษา จำแนกตามชั้น การศึกษาที่สำเร็จและกลุ่มอายุ พ.ศ. 2539

ประเทศ	อนุปริญญา/เทียบเท่า		มหาวิทยาลัย	
	20-24	25-29	20-24	25-29
ออสเตรเลีย	81.2	80.6	83.0	87.8
สหรัฐอเมริกา	80.0	85.3	84.3	87.8
สหราชอาณาจักร	77.4	89.5	74.1	88.1
ไทย	42.8	86.5	72.8	91.7
เกาหลี	x	x	76.8	76.4
มาเลเซีย	x	x	38.2	87.9

ที่มา : OECD. Education at a Glance OECD Indicators 1998.

ตารางที่ 16 อัตราการว่างงานของเยาวชนที่มีการศึกษาระดับ อุดมศึกษา จำแนกตาม ชั้นการศึกษาที่สำเร็จและกลุ่มอายุ พ.ศ. 2539

ประเทศ	อนุปริญญา/เทียบเท่า		มหาวิทยาลัย	
	20-24	25-29	20-24	25-29
มาเลเซีย	x	x	7.2	1.2
เกาหลี	x	x	7.7	4.0
สหรัฐอเมริกา	5.3	2.2	5.4	2.8
ไทย	5.9	3.7	10.8	2.6
สหราชอาณาจักร	8.0	2.9	11.3	4.9
ออสเตรเลีย	8.2	5.9	6.7	4.2

ที่มา : OECD. Education at a Glance OECD Indicators 1998.

บรรณานุกรม

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. สำนักงานนายกรัฐมนตรี. **การคาดประมาณประชากรของ**

ประเทศไทย พ.ศ. 2542-2559. กรุงเทพฯ : 2542.

_____. **ข้อมูลการศึกษาแห่งชาติ ปีการศึกษา 2539-2541.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์และทำปกเจริญผล, 2542.

_____. **ความสามารถของนักเรียนไทยบนเวทีระดับโลก : ผลจากการแข่งขันโอลิมปิกวิชาการปี 2538-2542.** กรุงเทพฯ : 2542.

_____. **ความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติ พ.ศ. 2541.** กรุงเทพฯ : บริษัท เซเว่น พรินติ้ง กรุ๊ป จำกัด, 2541.

_____. **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542.** กรุงเทพฯ : บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด, 2542.

_____. **รวมบทความทางการศึกษา การศึกษาไทยในเวทีโลก ในรอบปี พ.ศ. 2540-2541.** กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์, 2541.

_____. **รายงานผลการสำรวจ ประชาชนคิดอย่างไรต่อการเรียนฟรี 12 ปี.** กรุงเทพฯ : บริษัท พิมพ์ดี จำกัด, 2542.

_____. **รายงานสภาวะการศึกษาไทย ปี 2541 วิกฤติและโอกาสในการปฏิรูปการศึกษาและสังคมไทย.** กรุงเทพฯ : บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน), 2542.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. สำนักงานนายกรัฐมนตรี **ระบบการประเมินคุณภาพและมาตรฐาน**

ฐานการศึกษาแห่งชาติ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, 2540.

_____. **สวนดุสิตโพล. ทำไม? ประชาชนจึงไม่ให้บุตร/หลานเรียนต่อ.** กรุงเทพฯ : 2541.

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. สำนักงานนายกรัฐมนตรี. **รายงานการติดตามผลการพัฒนาใน 2 ปีแรก ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 พ.ศ. 2540-2541.** กรุงเทพฯ.

_____. **ธนาคารพัฒนาเอเชีย. รายงานการศึกษา ผลกระทบจากวิกฤตเศรษฐกิจต่อภาวะการมีงานทำการว่างงาน และรายได้.** กรุงเทพฯ : 2541.

นันทวัฒน์ บรมานันท์. **ถกรัฐธรรมนูญ 2540.** กรุงเทพฯ : บริษัทสุ่ม และบุตร จำกัด. 2540.

สถิติแห่งชาติ, สำนักงาน. สำนักงานนายกรัฐมนตรี. **รายงานผลการสำรวจภาวะการทำงานของประชากรทั่วราชอาณาจักร. รอบที่ 1 : กุมภาพันธ์ 2542.** กรุงเทพฯ : 2542.

บรรณานุกรม (ต่อ)

Asiaweek. **Indicators 1998**. Dec.25,1998 – Jan.1,1999. Vol.24 No.51

International Institute for Management Development (IMD) **The World Competitiveness**

Yearbook 1999. Switzerland, Lausanne. 1999.

Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). **Education at a Glance OECD Indicators 1998**. Printed in France, 1998.

United Nations Development Programme (UNDP). **Human Development Report 1999**.

New York : Oxford University Press. 1999.

www.asiaweek.com. **Indicators 1999**. December 17.1999. Vol.25 No.50.